Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 154 (20.122) ● 1988 йил 5 июль, ● сешанба Баҳоси 3 тийин.

ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАЙМИЗ, АМАЛГА ОШИРАМИЗ

XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси КПСС ва Совет давлати ҳаёти ва тарихида йирик воқеалардан бири бўлди. У партия коллектив ақл-идрокининг ёрқин намойишига айланди, иқтисодий қайта ўзгартишларни чуқурлаштиришга, сиёсий системани ислоҳ қилишга ва совет жамиятини янада демократиялашга қаратилган кўпдан-кўп таклифларни ўртага ташлади.

Олдинда жуда катта вазифалар турибди. Редакцияга келаётган хат-хабарларда Ўзбекистон меҳнаткашлари, барча совет кишилари қатори конференция қарорларини қизғин қўллаб-қувватлаётганликларини изҳор этмоқдалар, кундалик фидокорона меҳнатлари билан ўртага қўйилган вазифаларни рўёбга чиқаришга азму қарор қилганликларини билдирмоқдалар.

Сўз ва иш бирлиги

Рўзибой СУЛАЙМОНОВ, «Наманганводстрой» трестининг 2-кўчма механизациялашган колоннаси экскаватор машинисти:

— Конференциянинг ишчанлик руҳида ўтган фикрлар туғёни, эҳтирос жўш урган ҳаяжонли кунлари ортда қолди. Районга қайтиб келганимдан сўнг ҳамкасбларим, ҳамқишлоқларимнинг турли-туман саволларига кўмилиб кетдим. Конференция иши телевидение, радио ва газеталар орқали батафсил ёритилган бўлишига қарамай одамлар катта воқеанинг бевосита иштирокчиси қандай таассурот билан қайтганлигига қизиқишлари табиий, албатта.

Конференцияда партиянинг сўз ва иш бирлигига қатъий риоя этиш тўғрисида қўйган талаби айни муддао бўлди. Ҳа, энди сўзамоллик даври эмас, ишлаш, ҳалол ишлаш, айтилган сўзни амалда исбот этиш керак.

Бир оғиз ўз ишларим ҳақида. Йигирма йилдан бери экскаватор бошқараман. Ўн иккинчи беш йиллик бошидан буён планда кўзда тутилган 381 минг ўрнига 801,2 минг кубометр тупроқ ишларини бажардим. Ҳозир ўн учинчи беш йиллик меҳнат ҳисобини очганман. Ҳамкасбларим Б. Сулаймонов, А. Ҳошимов, Э. Мирбадаловлар конференция шарафига берган ваъдаларини уддалаб, шу беш йилликнинг тўртинчи йили ҳисобига меҳнат қилишяпти. Конференция ҳужжатлари ҳаммамизни янада унумли ишлашга руҳлантирмоқда.

Поп райони.

Кузатувчи бўлиш даври ўтди

Ҳозир барча совет кишилари XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси руҳи билан яшамоқдалар. Конференцияда кўтарилган фикрлар ҳеч биримизни лоқайд қолдирмайди. Пудрат асосида ишлаётган бригадамизнинг ҳамма аъзолари тўрт кун давомида конференция ишини диққат-эътибор билан кузатиб бордилар. Айниқса, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисидаги докладидан зўр қониқиш ҳосил қилдик. Унда агросаноат комплекси самарадорлигини оширишнинг аниқ йўллари кўрсатиб берилганлиги бизга айниқса манзур бўлди.

Докладда таъкидланганидек: **«Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг ижара ҳамда бошқа самарали усулларини ҳамма жойда кенг жорий этиш — озиқ-овқат мўл-кўллигига эришишнинг энг қисқа ва ишончли йўли эканини тажриба кўрсатиб турибди. Бу — ҳозирги аграр сиёсатнинг энг муҳим бўғинидир»**.

Дарҳақиқат янги, самарали иш усулларини кенг жорий этиш давлатга ҳам, ишловчиларга ҳам катта фойда келтиришини ҳозир кўплаб коллективларнинг фаолиятида кўриш мумкин. Масалан, бизнинг пудратчи коллективимизда ўзаро ишонч, ҳамкорлик, ҳамфикрлик, меҳнатга онгли муносабат қарор топганлиги туфайли чўл шароитда ҳам мўл ҳосил етиштиряпмиз. Бу йил ҳар гектар ердан 35 центнердан «оқ олтин» териб топширишни режалаштирганмиз. Қилган ҳалол меҳнатимиз зое кетмаяпти. Ҳозир барча пайкаллардаги ғўзаларнинг авжи баланд. Улар ёппасига кўсаклай бошлади.

Аммо пудрат усули яхши самара бераётганига қарамай, кўпчилик хўжаликларда уни кенг жорий этишга эътибор берилмаётир. Жорий этилган айрим колхоз ва совхозларда эса янги усул хўжакўрсинга ташкил қилинган. Шу сабабли докладда ҳаққоний танқид қилганидек, **«Ўзбекистон... қишлоқ хўжалигида турғунлик ҳолатлари сақланиб қолмоқда. Демак, кўп нарса ишга ёндашувга, раҳбарликнинг омилкорлигига, хўжаликни янгича юритиш маҳоратига боғлиқдир»**.

Ҳа, энди кузатувчи бўлиш пайти ўтиб кетди. Ўзи, хўжалиги, области, республикаси шанини ўйлаган ҳар бир деҳқон меҳнат унумдорлигини кескин ортишига ёрдам берадиган янги иш усулларини кенг жорий этиш учун қатъий курашмоғи керак. Янгиликнинг қарор топишига тўғаноқ бўлаётган камчилик ва нуқсонларга нисбатан муросасиз бўлайлик. Ишчанлик руҳида ўтган XIX Бутуниттифоқ конференциясининг талаби шундай. Ана шунда пахтакорлик касбини шарафлаб, республикамиз мавқеини кўтаришга эришамиз.

Болли РУСТАМОВ, Косон районидаги Энгельс номли совхоз бригада бошлиғи.

Бош омил

Конференциянинг жўшқин, ошкора руҳи нафақат совет кишиларини, айтишим мумкинки, бутун жаҳон халқлари диққатини ўзига тортди. Масаланинг қўйилиши, унинг муҳокамаси, мунозараларнинг жонлилиги ва проблемаларнинг дадил кўтарилиши партия тарихида янги даврнинг бошланишидан дарак беради. Зеро, қайта қуришнинг, янгиланишнинг туб моҳияти ҳам, асосий мазмуни ҳам демократия ва ошкораликнинг тобора чуқурроқ қарор топишидадир.

Биз, олимлар жамиятнинг серқирра ҳаёти ва тараққиётидан ўзимизни четда ҳис этолмаймиз. Жамиятимизнинг бош раҳбари бўлган партия ҳаёти, унинг сиёсати, тактика ва стратегияси мени ҳамма вақт қизиқтириб келади. Шунинг учун ҳам конференция муҳокамасига қўйилган қатор масалалар билан бирга жамиятнинг сиёсий системасини ислоҳ қилиш тўғрисидаги қарорни тўла маъқуллайман. Чунки партия ташкилотларида жуда кўп ходимлар қоғозлар уюмида ўралашиб, қатор справкалар-у, турли хилдаги маълумотларни ёзиш билан банд бўладилар. Йирик партия ташкилотларидаги ўнлаб тармоқ бўлимлари эса ижроия комитетлари қарамоғидаги бўлимлар ва бошқармалар билан параллел равишда иш олиб боради. Баъзан шундай бўладики, бошқармалардаги маълумот район ёки область партия комитетининг мазкур соҳа бўлими маълумотларига тўғри келмайди. Агар сиёсий система ислоҳоти амалга оширилса, партия ташкилотларидаги бир-бирини такрорлайдиган бўлимлар қисқартирилса ишда аниқлик вужудга келади. Партия ташкилотлари совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ишини бошқариш, контролга олиш, улар ишини тўғри йўналтириш ва тўғри баҳолаш билан шуғулланади. Бунда партиянинг раҳбарлик роли яна ҳам ошади, ёрқинлашади, конкретлашади.

Ана шу масалаларнинг конференция резолюциясидан ўрин олганини тўла маъқуллайман ва бу қайта қуриш ишини янада чуқурлаштиришда, жамият социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришда бош омил бўлиб хизмат қилишига ишонаман.

А. АБДУРАҲИМОВ, Тошкент политехника институтининг профессори.

ҚАЙТА ҚУРИШ ШАХДАМ ОДИМ ТАШЛАЙВЕРАДИ

ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИНИНГ ҚАРОРЛАРИ МАМЛАКАТ ТАҚДИРИ УЧУН ТАРИХИЙ АҲАМИЯТГА ЭГАДИР

КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференцияси Москвада тўрт кун иш олиб борди. Тўрт кун давомида миллион-миллион кишиларнинг нигоҳи Кремлдаги Съездлар саройига қаратилган эди, бу ерда, айтиш мумкинки, ҳозирги кунимиз ва келажагимиз тўғрисида, партия ташаббуси билан ва унинг раҳбарлигида авж олиб кетган революцион қайта қуришни муқаррар этиш тўғрисида рўй-ростлиги, очиқ-ойдинлиги ва большевикча тўғри сўзлиги жиҳатидан беқиёс бўлган катта партиявий фикрлашув бўлди.

Совет коммунистларининг анжумани ўзига қаратилган диққат-эътибор, ўзи билан боғланган орзу-умидлар ва фикр-ўйларни оқлади. Конференция ленинча руҳда ўтди, анжуманда халқ олдидаги, революция олдидаги юксак масъулият тантана қилди. Одамлар конференция ишининг мазмунини ва унинг якунларини тўла-тўкис идрок этишлари учун вақт керак бўлади, албатта, аммо ҳозирнинг ўзидаёқ партия ва мамлакат ҳаётида қайта қуриш ишида босқич бўладиган воқеа содир бўлганлиги батамом аён бўлиб турибди. Айни вақтда шу нарса мутлақо равшанки, конференцияда ишлаб чиқилган ва қабул қилинган қарорлар мамлакат тақдири учун ниҳоятда катта аҳамиятга эга бўлиб, бу қарорлар ўзгаришларнинг ажралмас таркибий қисми ва шу билан бир қаторда уларни жадаллаштиришнинг қудратли омилидир.

М. С. Горбачев ўзининг якунловчи нутқида таъкидлаб ўтганидек, конференциянинг бош якуни шундаки, КПСС Марказий Комитетининг Тезислари асосида умумпартиявий, умумхалқ муҳокамаси чоғида барча туб масалалар юзасидан программавий сиёсий позиция ишлаб чиқилди.

Конференция Марказий Комитет тақдим этган таклифларни шунчаки маъқуллабгина эмас, балки уларни партия ташкилотлари, меҳнат коллективларининг жўшқин тажрибаси билан кўп жиҳатдан бойитди. Партия анжуманининг делегатлари бўлган ишчилар ва колхозчилар, олимлар ва маданият арбоблари, корхоналарнинг раҳбарлари ва партия ходимларининг нутқлари қайта қуриш тақдири учун чуқур масъулият руҳи билан йўғрилган эди, масалалар ҳар қачонгидан кўра ўткир ва принципиал тарзда ўртага қўйилди. Мунозара ҳозир мамлакатда қарор топаётган сиёсий вазиятни, ижодий фикр парвозини, КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан кейин орадан ўтган уч йилдан кўпроқ вақт мобайнида эришилган демократик тараққиёт даражасини акс эттирди.

Жамиятимиз ҳаётини кенг кўламда демократиялаш, қайта қуриш жабҳасини бутун чоралар билан кенгайтириш конференция кўриб чиқишга тақдим этилган асосий масала бўлди. Конференцияда «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида», «Совет жамиятини демократиялаш ва сиёсий системани ислоҳ қилиш ҳақида», «Бюрократизмга қарши кураш тўғрисида», «Миллатлараро муносабатлар ҳақида», «Ошкоралик тўғрисида», «Ҳуқуқий ислоҳот ҳақида» резолюциялар қабул қилинди. Шу резолюциялар номининг мағзини чақиб кўрайлик. Ниҳоят «Мамлакат сиёсий системаси ислоҳотини амалга оширишнинг кечиктириб бўлмайдиган баъзи тадбирлари тўғрисида» резолюция қабул қилинди, бу резолюция белгиланган ўзгартишларни амалга оширишнинг бамисоли ҳаракатга келтирувчи кучидир. Шу тариқа партия ва халқ олдида турган муаммоларнинг бутун комплекси қамраб олинган.

Жамиятнинг сиёсий авангарди сифатида партиянинг янги роли тўғрисидаги масала конференция аҳлининг диққат марказида бўлди. Докладда ва делегатларнинг нутқларида, қабул қилинган резолюцияларда КПСС XXVII съезди ишлаб чиққан ва қайта қуриш тажрибаси билан бойиган ҳаракатлар программаси ўзининг бутун кучини сақлаб турибди ва қайта қуриш сиёсатини қабул қилган ҳамда унинг орқага кетишига йўл қўймайдиган халқнинг астойдил мададига суянмоқда, деб қатъият билан ишонч изҳор этилди.

Конференцияда анчагина танқидий фикр-мулоҳазалар, жумладан партия органлари ва истисносиз олий раҳбарият, айрим ходимлар шанига танқидий фикр-мулоҳазалар айтилди. Мунозара шу қадар қизғин ва ўткир бўлдики, деярли 60 йил мобайнида сира бундай бўлмаган эди: ҳар бир одам конференциянинг матбуотда эълон қилинган материалларидан шунга ишонч ҳосил қилиши мумкин. Фикр-мулоҳазаларнинг руҳига, баъзан далил-исботлар, таклифлар зиддиятли бўлишига қарамай, партиямизни янада қудратли ва жипслашган тарзда кўриш истаги эҳтирос ва талабчанлик билан янграли.

Партия ўз мазмунига кўрагина эмас, балки ўз фаолиятининг методларига кўра ҳам, батамом ленинча типдаги партия бўлиши керак. Конференция шунга даъват этди. Бунинг маъноси нимада? Бунда гап, аввало, шу ҳақда бормоқдаки, фармойиш-буйруқбозлик методлари батамом барҳам топиши, партия сиёсати фақат ташкилотчилик, кадрлар, идеология иши орқали амалга оширилиши ва бунда қонунларга ва ижтимоий ҳаётнинг демократик принципларига риоя этилиши керак.

Бунинг маъноси яна шундаки, партия ташкилотлари ва уларнинг комитетлари давлат органларининг ўрнини босиш ва уларнинг ишини қилиш практикасига, касаба союзлар, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотларига, ижодий союзларга ўз ҳукмини ўтказишга қатъиян барҳам беришлари керак. Бундай вазиятда партиянинг раҳбарлик роли сусаяди, деб баъзилар ножўя ташвишга тушмоқдалар. Асло бундай бўлмайди. Конференцияда айтиб ўтилганидек, идора этувчи партия ихтиёрида ўзининг раҳбарлик ролини амалга ошириш учун барча зарур омиллар бор. Буларнинг энг асосийси 20 миллион нафар коммунистдир, партия улар орқали жамият ҳаётининг барча жабҳаларида ўзининг сиёсий йўлини ўтказади.

Конференцияда туб иқтисодий ислоҳотни давом эттириш ва чуқурлаштиришга азму қарор берилганлиги тўғрисида баралла айтилди. Бунинг учун Марказий Комитетнинг 1987 йил июнь Пленуми қарорлари, давлат корхонаси, кооперация тўғрисидаги қонунлар билан пойдевор қўйилган. Айни вақтда тажриба шундан далолат бериб турибдики, ислоҳот кўпгина йўналишларда ҳозирча депсиниб турибди, бюрократизмнинг қаршилиги ҳали ҳозирча синдирилгани йўқ, ислоҳот йўлига тўсиқ бўлиб турган ғовларни олиб ташлаш учун ишни охирига етказиш, олға қараб шиддат билан ҳаракат қилиш учун бутун куч-ғайратни сарфлаш керак.

Конференцияда кўпчилик делегатлар тилга олган яна бир долзарб масала — мамлакатда озиқ-овқат муаммосини ҳал этиш масаласидир. Ана шу энг муҳим йўналишга асосий куч-ғайратларни жамлаш вазифаси биринчи ўринга қўйилди. Ҳозирнинг ўзидаёқ турли йўллар билан ана шу соҳага қўшимча капитал маблағлар ва ресурслар ажратилди, резервлар қидириб топилди. Бу маблағларни чинакамига ўзлаштириш, ишга солиш муҳимдир. Деҳқонларга ҳар томонлама ёрдам бериш, қишлоқни юксалтириш ҳозирги кунда бизнинг энг муҳим бурчимиздир. Пайсалга солмай, шу беш йилликнинг ўзида кўп иш қилиш мумкин ва лозим.

Ҳозирги босқичда, барча ижтимоий жараёнларга фан-техника революцияси жуда катта таъсир ўтказаётган шароитда халқнинг интеллектуал ва маънавий куч-қудратини ишга солмай муаммоларни муваффақиятли ҳал этиш мумкин эмас. Шу боисдан ҳам конференцияда сиёсат ва экономиканинг энг муҳим масалалари маънавий соҳа билан мустаҳкам алоқада муҳокама қилинди, бу масалаларга ўзига хос маънавий мезон бахш этилиб, илм-фан, таълим ва маданият муаммоларида акс этди. Ҳар хил нуқтаи назарларнинг, баъзан эса уларнинг тўқнашувида партия ижтимоий ҳаётимизда қарор топтираётган ва маънавий монополияни рад этаётган фикрларнинг социалистик плюрализми намоён бўлди. Инсон, халқ манфаатлари бундай плюрализмнинг негизидир. Асосий мақсад эса социализмнинг гуманистик қадриятларини камол топтириш, жамиятда соф маънавий муҳитни таъминлашдир.

Шу муносабат билан, ошкоралик тўғрисидаги масала ҳам биринчи даражали аҳамият касб этаётганлиги табиий: Ҳақиқат нечоғлик кўп бўлса, партия бошлаган ишга, унинг мақсадлари ва идеалларига ишонч шу қадар кўп бўлади — ҳаёт шундай, деб таълим бермоқда. Ошкораликсиз демократия бўлмайди, социализм бўлмайди. Оммавий ахборот воситалари ҳар хил салбий ҳодисаларни супуриб ташлаш, тажрибанинг бақувват ниҳолларини, дадил, янгича ёндашувларни ва қайта қуришнинг чинакам қаҳрамонларини қўллаб-қувватлаш учун янада ғайрат билан ишлаши керак. Шу билан бир қаторда ошкоралик юксак масъулиятни ҳам тақозо этади. Ошкоралик гуруҳбозлик, фактларни бузиб кўрсатиш ва шахсий хусумат билан чиқиша олмайди. Делегатларнинг нутқларида гуруҳбозлик ва маҳкамачилик тарафкашлиги ва ғаразгўйлигидан, ҳақиқатни «фақат ўзим айтаман» деб қилинаётган даъволардан ҳоли бўлиш тўғрисидаги талаб янгради.

Конференциядаги мунозара юксак сиёсий маданият, танқид маданияти, ўртоқларча баҳс маданиятини тарбиялаш лозимлигини яна бир карра кўрсатди, таассуфки, кўпчилигимизга ана шу фазилатлар етишмай турибди. Анжумандаги мунозара сиёсатда шоша-пиша, пухта ўйламай қилинадиган ҳаракатларнинг сафсатабозлик билан лаънатлашнинг, бемаврид олдинга ўтиб кетишнинг, маъмуриятчиликнинг, «революцион сакрашлар» билан ҳаракат қилишга урининишнинг хато ва хавфли эканлигини ҳам кўрсатди. Қайта қуришга хом-хатала, «жар соладиган» шиорлар ҳам, сусткашлик ҳам зиддир.

Шу тариқа қарорлар қабул қилинди, йўлимиз равшан. Олдинда бизни ғоят жиддий иш кутиб турибди. Демократиялаш, партия комитетларининг вазифалари назарда тутилаётганидек, ўзгартирилиши, социалистик ҳуқуқий давлат шаклланиши шароитида партия обрўйи ҳам жиддий синовдан ўтишини унутмаслик керак. Қайта қуриш, сиёсий система ислоҳоти жамиятда принцип жиҳатдан бошқача вазиятни вужудга келтиради. Партиянинг раҳбарлик роли ҳам, партия ҳар бир ходимининг роли ҳам янги вазиятда эндиликда, илгари кўпинча бўлганидек, унвоннинг ёки лавозимнинг обрўйи билан, илгариги хизматлар билан эмас, балки ҳар гал янгитдан, конкрет иш билан исботланадиган реал обрў билан белгиланади. Бунинг маъноси шуки, бундан буён партияда «пассивлар» бўлмайди ва бўлмаслиги керак. Ҳар бир коммунист, у ҳақиқатдан ҳам ана шу номга муносиб бўлса, қайта қуриш учун, жамиятни революцион янгилаш учун курашчи бўлиши лозим. Партия конференциясининг асосий наказиi — мана шу.

Сўзда эмас, балки амалда курашчи бўлиши керак, албатта. Гарчи пухта ўйланган ва яхши ишлаб чиқилган қарорларимиз ҳам аслида кўпинча қоғозда қолиб кетганлигининг боиси шундаки, уларни амалга ошириш чўзиб юборилади, пала-партишлик, турлича бюрократик тўсиқлар уларни путурдан кетказарди. Ана шу таҳлитдаги сурункали иллатлардан ҳоли бўлиш муваффақиятлар калитидир. Ҳозирги асосий вазифа — ҳардамхаёлликка берилмай, дадиллик, зўр ғайрат-шижоат билан ишга киришишдан, қўшимча фармойишлар, кўрсатмалар ва йўл-йўриқларни кутиб ўтирмасдан конкрет вазифаларни ҳал этишдан иборатдир. Бутун партия турмушини қабул қилинган резолюцияларга мувофиқ тарзда қуриш керак.

Ўз қадрдон коллективларига қайтиб келган конференция делегатлари, партия активлари ва идеология активларимиз омма ўртасида худди шу йўналишда иш олиб боришлари керак.

Конференциянинг иши ва якунлари, шу кунларда редакцияга келаётган минг-минглаб мактублар одамлар қайта қуришга ишонаётганликларидан, улар тўхтаб қолмай, олға қараб ҳаракат қилишни талаб этишаётганидан далолат бериб турибди.

Олға бораверайлик, қўйилган вазифаларни амалда рўёбга чиқариш учун қунт билан ишлайверайлик! Йўл юрган муродига етади. Демократиялаш, иқтисодий ислоҳот ва сиёсий системани ўзгартириш йўли билан биз қайта қуришни муқаррар қиламиз. Революцион янгиланиш орқали биз жамиятимизнинг сифат жиҳатидан янги ҳолатига эришамиз, социализм бутун жаҳон кўз ўнгида ўзининг янги, чинакам инсонпарвар ва демократик қиёфасида намоён бўлади.

(«Правда» газетасининг 1988 йил 4 июль сонидаги бош мақоласи).

Наманган районидаги Свердлов номли колхоз сут соғувчиси Зоҳида Раҳматуллаева ҳалол меҳнати билан элда донг таратган аёллардан. У область партия комитети аъзоси, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреатидир. Моҳир чорвадор қарамоғидаги 25 соғин сигирнинг ҳар биридан шу кунгача 1276 килограммдан сут соғиб олишга эришди.

Колхоз коммунистлари Зоҳидага юксак ишонч билдиришиб, XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига йўллашган эди. Куни кеча у Москвадан қайтди.

Суратда: (ўртада) конференция делегати З. Раҳматуллаева ҳамкасбларига ўз таассуротларини сўзлаб бермоқда.

В. Молгачев фотоси.

Визит билан Прагага

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети билан ЧССР ҳукуматининг таклифига биноан 4 июль куни расмий дўстлик визити билан Москвадан Прагага жўнаб кетди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Л. Н. Зайков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Н. В. Тализин, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Совет ҳукуматининг бошлиғи 5 июлдан 7 июлгача Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессиясининг Прагадаги 44-мажлиси ишида қатнашади. Мажлис тугагач, унинг ЧССРга расмий дўстлик визити давом этади.

(ТАСС).

● ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ: СЕССИЯДАН СЕССИЯГАЧА

БИРОДАРЛАШГАН ШАҲАРЛАР ЎРТАСИДАГИ АЛОҚА МУСТАҲКАМЛАНСИН

Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Чирчиқ ва Олмалиқ шаҳарлари бирадарлашган шаҳарлар жаҳон федерацияси ишида иштирок этмоқда. Ўзбекистондаги шаҳарлар билан бирадарлашган шаҳарлар орасида Сиэтл (АҚШ), Тунис (Тунис), Марокаш (Марокаш), Патиала (Ҳиндистон) ва яна жаҳондаги турли мамлакатлардаги саккиз шаҳар бор. Сўнгги вақтда булар қаторига Афғонистон вилоятлари билан бевосита дўстлик алоқалари ўрнатган областлар ҳам қўшилди. Бевосита алоқаларни мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш учун ҳамма ишлар қилиняптими, бу борада резервлар, янги имкониятлар борми? Шу масалаларнинг барчаси Ўзбекистон ССР Олий Совети Ташқи ишлар доимий комиссияси аъзолари диққат марказида бўлди. Мажлисни комиссия раиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов олиб борди.

Бирадарлашган шаҳарларнинг ана шундай алоқалари «халқ дипломатияси»нинг ўзига хос шакли бўлиб қолди. Куни кеча ўз ишини якунлаган XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида ҳам ана шундай алоқалар самарадорлигини ошириш тўғрисида анчагина гапирилди. Ўзаро делегациялар, махсус сайёҳлар группаларини юбориб туриш, кўргазмалар уюштириш, халқларнинг бир-бирини яхши билишига, турмуш тарзини тушуниб олишга ва шу тариқа дўстона муносабатларни мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда.

Аммо, ҳар қалай, ҳозир бунинг ўзи кифоя эмас. Депутатлар бирадарлашган шаҳарлар ўртасидаги бевосита алоқаларни сақлаб туриш учун фойдаланилаётган барча шакллар ҳозирча фақат маданий-маърифий ва кўнгилочар характерга эга эканлигини таъкидладилар.

Бирадарлашган шаҳарлар ўртасидаги муносабатлар кўпинча шонли воқеалар муносабати билан ўз шериклари бўлган муниципалитетларга қутлов ва табриклар юборишдан иборат бўлиб қолмоқда. Ваҳолонки, дўстона алоқаларнинг мустаҳкамланиши шаҳар хўжалигини юритиш, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш, социал таъминот, маиший, маданий хизмат, атроф-муҳитни муҳофаза этиш, шаҳарларни планлаштириш ва қуришдаги тажрибани ўрганишда ҳам катта фойда бериши керак. Афсуски, деб уқтиришди депутатлар, шаҳар ижроия комитетларидан бирортаси Киев, Рига ва Таллиндаги сингари чет эл тажрибасини жорий этишга қаратилган бирон-бир қарор қабул қилмаган.

Доимий комиссия аъзолари ўзлари қабул қилган қарорда бирадарлашган шаҳарлар советларининг ижроия комитетларига дўстона алоқаларни ривожлантириш юзасидан олиб борилаётган ишни янада қатъият билан ва аниқ мақсадни кўзлаб амалга оширишни тавсия этишди. Бу ўринда чет элларга бораётган республикамиз меҳнаткашлари турли сиёсий йўналишдаги жамоатчилик вакиллари билан мулоқотга фаол киришишлари, чет элда бўлганларида мамлакатимиздаги қайта қуришнинг бориши тўғрисида, социалистик экономика, илм-фан ва маданиятни ривожлантириш, социал муаммоларни ҳал этишдаги ютуқлар тўғрисида одамларга гапириб беришлари керак. Шу билан бир вақтда чет элга бораётган барча кишилар турмушнинг турли соҳаларидаги илғор тажрибани синчковлик билан ўрганишлари ва ўзлаштиришлари зарур. Дўстона алоқалар барча шерикларга икки томонлама фойда бериши даркор.

(ЎзТАГ).

БИЛИМИМИЗНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ИШИГА БАҒИШЛАЙЛИК

2 июль куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида Олий партия мактабларининг битирувчилари билан учрашув бўлди. Учрашувда Тошкент Олий партия мактабини тугатган кишилар билан бирга Россия Федерациясининг Олий партия ўқув юртларида — Москва, Ленинград, Новосибирск, Свердловск ва Саратовда таълим олган республика вакиллари ҳам қатнашдилар.

Янги партия кадрлари КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференцияси ўз ишини тамомлаган шонли бир пайтда республика партия ташкилоти сафига қўшилаётганликлари учрашувда қайд этиб ўтилди. Конференцияда жамиятимизни социал-иқтисодий, сиёсий жиҳатдан янада ривожлантиришнинг конкрет йўллари белгиланди. Учрашув қатнашчилари қайта қуришга, партия конференцияси қарорларини амалга оширишга фаол қўшилишлари лозим.

Партия активларининг РСФСРдаги, бошқа республикалардаги Олий партия мактабларида ўқиётганлиги Ўзбекистонда кадрлар сиёсатини кучайтиришга кўмаклашмоқда, бу эса республиканинг партия, совет органларини яхши тайёрланган малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш тўғрисида КПСС Марказий Комитети қилаётган ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир, деб таъкидлашди сўзга чиққан кишилар. Ҳозирги битириб чиқувчилар қайси лавозимда ишлашларидан қатъи назар ҳамиша энг асосий масала ҳақида — инсон тўғрисида ўйлашлари керак. Булар олган билимларидан, орттирган тажрибаларидан самарали фойдаланадилар, партиянинг қайта қуриш йўлини қатъият ва собитқадамлик билан амалга оширадилар, деб ишонч билдирилди.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов нутқ сўзлади.

Олий партия мактабларини битириб чиқувчиларга тантанали вазиятда Олий партия ўқув юртларини тамомлаганлик тўғрисидаги дипломлар топширилди.

(ЎзТАГ).

КПСС XIX БУТУНИТТИФОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

РЕВОЛЮЦИОН ЯНГИЛАНИШ МУҚАРРАР ТУС ОЛСИН

1988 йил 1 июлдаги кечки мажлисда делегатлар М. С. Горбачевнинг «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида»ги докладини муҳокама қилишни давом эттирдилар.

Совет ҳокимияти йилларида мамлакатда социал гарантияларнинг кенг кўламли системаси таркиб топди, деди Совет хотин-қизлари комитетининг раиси **З. П. Пухова**. Оналик ва болаликни ҳимоя қилиш бизда давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Ўйлаб қўйилган ишларнинг ҳаммаси рўёбга чиқдими? Ҳаммаси рўёбга чиққани йўқ.

Шуни рўй-рост тан олиш керакки, деб таъкидлади делегат, мамлакатдаги аёллар аҳволи ҳозиргача ҳам социал-сиёсий муаммо бўлиб турибди. Бу муаммони ҳал этиш қайта қуриш муваффақиятларига боғлиқдир, ўз навбатида эса қайта қуриш хотин-қизларга, уларнинг қайта қуришда нечоғлик фаол иштирок этишларига боғлиқ бўлади.

70 йил мобайнида мамлакатда меҳнаткаш, она ва граждан бўлган совет аёлининг янги қиёфаси қарор топди. Аммо, бу бурчларни бир вақтнинг ўзида бажариш учун қандай шароитлар бор? Афсуски, муаммонинг ўткирлигини жамиятимиз ҳали англаб олгани йўқ, деб ҳисоблайди нотиқ.

Туб иқтисодий ислоҳотнинг жорий этилиши аҳволни ўзгартириши лозим эди. Лекин ҳозирча янги ислоҳот янги муаммоларни вужудга келтирди. Корхоналарнинг хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиши, бригада пудрати сингари меҳнатни ташкил этиш формаларининг жорий этилиши меҳнат коллективининг энг нозик қисми бўлган болали аёлларни қалтис аҳволга солди. Улар «номатлуб» ишчи кучига айланиб қолмоқдалар. Штатлар қисқартирилаётганида аввало аёлларни бўшатмоқдалар.

Хўжалик ҳисоби шароитида идораларга бўйсунган мактабгача тарбия болалар муассасалари ва мактабдан ташқари муассасалардаги болаларни «ўз» болаларига ва «бегона» болаларга бўлишдек, маданий соғломлаштириш мактабларига мўлжалланган маблағларни тежаш, оталиқ ёрдамига ажратилаётган маблағларни асоссиз иқтисод қилиш муаммолари ҳам пайдо бўлди. Ахир булар фақат иқтисодий муаммолар эмас-ку. Хўжалик раҳбарлари кўпинча инженерлик тафаккурини ишга солишдан кўра иш вақтидан ўз билгиларича фойдаланмоқчи бўладилар: турлича графиклар ишлаб чиқадилар, «қора» шанбалар жорий этадилар, аёлларнинг кечки сменада ишлашини батамом истисно этиш тўғрисида ўйламайдилар.

Меҳнат тўғрисидаги қонунчилик асосларида аёлларнинг тунги сменада ишлаши тақиқланади ва алоҳида зарурат туғилган ҳоллардагина вақтинчалик чора сифатидагина йўл қўйилади, деб аниқ айтиб қўйилган-ку. Бу вақтинчалик чора чўзилиб кетмадимикан? Бир қанча министрликлар шу ўткир масалани ниҳоятда суст ҳал этмоқдалар, суръат шу таҳлитда бўлса, эллик йил ҳам кифоя қилмайди.

Конституцияда, хотин-қизларга катта ҳуқуқлар бериб қўйилган. Совет хотин-қизлар комитети раисининг фикрича, ана шу ҳуқуқларни ва қабул қилинаётган қарорларни ҳимоя қилиш бош масаладир. Бизда аёлларнинг социал жиҳатдан ҳимояланишига кафолат берадиган, қонунларнинг бажарилишини назорат қиладиган механизм йўқ.

Делегат мазкур масалани ўрганиб чиқишни СССР Министрлар Советининг социал ривожланиш бюросига топшириш ва комплекс социал программаларни тайёрлашда аёлларга оид махсус программа тузилишини назарда тутиш тўғрисида таклиф киритди. Қабул қилинаётган қарорларнинг социал оқибатларини мунтазам таҳлил қилиб бориш керак.

Делегат ўз нутқининг пировардида янгича фикрлаш хотин-қизларни хўжалик, жамоат ва давлат раҳбарлик лавозимларига кўтариш муаммосига янгича ёндашишни талаб этаяпти, деди.

Раислик қилувчи КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Е. К. Лигачевга сўз беради. У бундай деди:

Ҳурматли ўртоқлар! Менга Борис Николаевич Ельциннинг нутқи муносабати билан гапириш раҳбариятнинг бошқа вакилларига нисбатан қийинроқ бўлса керак. Гап менинг хусусимда ҳам борганлиги учунгина шундай эмас. Бор ҳақиқатни айтиб бериш вақти келди. Нега гапириш қийин? Чунки мен уни Марказий Комитет секретариати составига, сўнгра Сиёсий бюрога тавсия этган эдим. Мен нимага асосланган эдим? Мен шунга асосланган эдимки, Борис Николаевич Ельцин — ғайратли одам, ўша кезлари у партияда ҳаммамиз ҳурмат қиладиган, таниқли Свердловск область партия ташкилотига раҳбарлик соҳасида катта тажрибага эга эди. Мен Марказий Комитет секретари сифатида Свердловск шаҳрига борганимда бу ташкилотни иш устида кўрган эдим.

Индамасдан туриш мумкин эмас, чунки коммунист Ельцин нотўғри йўл тутмоқда. Унинг ғайрати бунёдкорликка эмас, бузишга қаратилган экан. Унинг қайта қуриш жараёнига партия томонидан маъқулланган ёндашувлар ва иш методларига бераётган баҳолари асоссиз ва нотўғридир. Москва шаҳар партия комитети ҳам, Марказий Комитет Пленуми ҳам шундай хулосага келди. Мазкур Пленум бўлаётганида унинг саломатлиги яхши эди. Москва шаҳар комитетининг ва КПСС Марказий Комитетининг Пленумларида 50 дан ортиқ киши сўзга чиқди ва улар якдиллик билан сизга маълум бўлган қарорни қабул қилдилар.

Унинг нутқида оқилона таклифлар бор. Аммо умуман бу нутқ шундан далолат бериб турибдики, сен, Борис, тўғри сиёсий хулосалар чиқармагансан. Бунинг устига сен бизнинг бутун сиёсатимизни батамом тайёргарликсиз бошланган деб тақдим этмоқдасан.

Сиз, ўртоқлар, эътибор беринг, қайта қуриш сиёсати чуқур таҳлилсиз эълон қилинган эмиш... Қайта қуриш ножўя бошланган эмиш... ва сезиларли натижаларга эришилмаган эмиш.

Демак, шу хусусда докладда ва тўрт кун мобайнида делегатларнинг нутқларида айтилган гаплар бошдан оёқ уйдирма экан-да? Демак, партия ва халқнинг меҳнати беҳуда кетибди-да? Айтишим керакки, бу чуқур янгилишишдир. Холис айтадиган бўлсак, шубҳа уруғларини сочишга қаратилгандир — буни эса чет элдаги ғанимларимиз орзиқиб кутиб турибдилар. Партия ўтказаётган сиёсий йўлнинг тўғрилиги шубҳа остига олинмоқда. Кечирасан-у, аммо бу ўринда биз сен билан тактикадагина эмас, стратегияда ҳам қарама-қарши фикрдамиз.

Яна шуни айтишим керакки, сен шубҳали усулдан, ўртоқларга хос бўлмаган усулдан фойдаланмоқдасан: аввало бошқа кишига унга хос бўлмаган қусурларни тиркаб, сўнгра унга ҳамла қилиб қораламоқдасан. Энди буни андиша билан ғалати ҳол деса бўлади.

Шу муносабат билан, ўртоқлар, сиздан шуни илтимос қилмоқчиманки, менга партия ишига ва унинг сиёсатига менинг позициямни, менинг қарашимни қисқа баён этишга имконият берилса. Ниҳоятда лўнда қилиб қуйидагиларни айтиш мумкин: Сиёсий бюро позицияси бу менинг ҳам позициямдир. Қандай ишлаётганим ҳақида сиз айтишингиз мумкин. Чин кўнгилдан шуни айтмоқчиманки, қайта қуриш ва жадаллаштириш сиёсати бу сизнинг, бу менинг ва ўртоқларимнинг ҳаётий ишидир.

Тарих масалани қуйидаги тахлитда қўйди: ё мамлакат бундан буён ҳам карахт бўлиб қолаверади, ёки куч-қувват тўплаб олға, тараққиёт сари интилади. Масала шу тахлитда турибди ва бошқача йўл йўқ.

Мазкур партия конференцияси бизга каттароқ ишонч ва сиёсий тажриба бахш этди, десам, сиз бунга қўшиласиз, деб ўйлайман. Ўтган кунлар мобайнида шу залда бўлган гаплар қайта қуришнинг улуғ ишини анча илгарига силжитди, десам муболаға бўлмайди.

Бир ҳолатга эътиборингизни қаратмоқчи эдим. Конференция арафасида чет элларда роса сафсатабозлик қилишди. Жилд-жилд асарлар ёзилди. Айниқса, гўё раҳбариятда ихтилофлар кўзга чалинмоқда, деб аюҳаннос солинди. Ана шу сафсаталарнинг барчаси совун пуфагидек ёрилиб кетди.

Ҳозирнинг ўзидаёқ шуни айтиш мумкинки, партия конференциясидан сиз билан биз ва бизнинг раҳбариятимиз яна ҳам жипслашиб, жамиятимизни қайта қуриш учун курашда янада бардам бўлиб чиқмоқдамиз. (**Қарсаклар**). Бунинг устига, шуни таъкидлашни истардимки, бу сохта жипслашув эмас, балки ҳақиқий жипслашувдир. Бу жипслашувга социализмни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб ўтказилган мунозараларда, фикрлашиб олишларда эришилди.

Ихтиёримизда қандай кучлар борлигини кўриш ва англаб олиш жуда муҳимдир, ўртоқлар. Булар жуда катта кучдир. Конференциямизнинг иши шундан далолат бериб турибди. Анжуманимиз халқнинг уйғонган фикрини намойиш этмоқда, бу фикр замирида жуда катта ўзгартирувчилик қудрати бор.

Шу билан бирга, қайси нуқтаи назардан — тарихий, сиёсий ва маънавий нуқтаи назардан қарамайлик, Октябрь революциясидан кейин неча ўн йиллар мобайнида миллион-миллионлаб коммунистлар, меҳнаткашлар социализм кўпроқ бўлиши учун курашда ўз куч-қудратини, ўз жасоратини, ўз ҳаётини бахшида этганликларини унутиш инсофдан бўлмас эди, бу докладда ҳам унутилмаган. Уларнинг партия билетларида, меҳнат биографияларида принципсизлик ва амалпарастлик доғи йўқ. Уларнинг порлоқ номлари, Ватанимизнинг моддий-маънавий бойлигига пойдевор бўлган меҳнатдаги зафарлари бугун ҳам партия ва халқнинг бунёдкорлик ишига хизмат қилмоқда.

Шахсга сиғиниш нималигини мен, афсуски, фақат эшитибгина билиб олмаганман. Ўзим ҳақимда гапиришни истамас эдим, аммо, бизнинг оиламизда ҳам отиб ташланганлар ва партиядан ўчирилганлар бўлган. Партия XX съездидан кейин улар граждан ва коммунист сифатида оқланишди. Халқимиз шахсга сиғинишга ва турғунлик ҳолатларига қарамай, кўпгина қаҳрамонона ишлар қилганлигини биз яхши биламиз ва мен бу борада Бондарев ва Олейник ўртоқларнинг нутқларини тўла ва батамом қўллаб-қувватлайман. (**Қарсаклар**).

Ўртоқлар, тарихий ҳақиқатни тиклашни рўкач қилиб, кўпинча ана шу ҳақиқатни батамом бузиб кўрсатиш содир бўлаётганлигига қўшилиб бўладими, ахир? Ўзимизда чиқаётган газета ва журналларда совет кишиларини қул деб кўрсатишаётгани (мен ана шу нашрлардан деярли айнан келтирмоқдаман), уларни гўё фақат ёлғон-яшиқ ва сафсата билан «боқишгани» ва шафқатсизлик билан эксплуатация қилишгани ҳақидаги гапларга қўшилиб бўладими, ахир?

Матбуотимиз қайта қуриш борасида катта иш қилди. Аммо шу билан бир қаторда, юрагим ўртаниб бўлса ҳам, шуни айтишим керакки, газеталарнинг айрим редакторлари, таъкидлаб айтаманки, айримлари Марказий Комитет ва Марказий Комитет Бош секретари уларга ҳурмат ва ишонч билан қараётганликларини ўзбошимчалик қилиш имконияти бор, партия назоратидан чиқиб кетиш имконияти бор, деб газеталардан шахсий адоват йўлида фойдаланиш имконияти бор деб тушунганга ўхшайдилар. Гуруҳбозлик номуносиб одамларни қўллаб-қувватламоқда. Худди ана шу номуносиб одамлар қайта қуришга қаршилик ўсиб бормоқда, деган фикрни айтдилар. Қайта қуриш душманларини қидириш, уларнинг рўйхатини тузиш фикри ҳам шулардан чиқди. Кўпинча ана шу мақсадда газетхонларнинг мутлақо нохолис хатлари танлаб олинмоқда. (**Қарсаклар**). Марказий Комитет ва газета ҳамда журналларнинг редакцион коллегиялари делегатларнинг шу хусусдаги батамом тўғри, принципиал нутқларидан зарур хулосалар чиқариб оладилар, деб ўйлаймиз.

Турғунлик йилларида мен шароити оғир, аммо ажойиб ўлка — Сибирда яшадим ва ишладим. Мендан ўша кезлар нима иш қилган эдингиз, деб тез-тез сўраб туришади. Ифтихор билан: социализм қурдим, деб жавоб бераман. Бундай одамлар миллионлаб бўлган эди. (**Қарсаклар**). Тақдирим кимлар билан боғланганини, кимлар билан шодлик ва ғам-ғуссани баҳам кўрганимни айтмасам, сотқинлик бўлур эди. Уларнинг кўпчилиги оламдан ўтиб кетди. Ҳамма ишимиз ҳам осонликча кўчмади. Ишнинг кам-кўстларини тузатишга, қайтадан бошлашга ҳам тўғри келган эди, аммо тер тўкиб ишладик, эҳтимолки, Сибирдан нарига жўнатишмасликларини билиб шундай ишлагандирмиз. (**Залда жонланиш**). Одамлар яхшироқ яшасин, давлатга кўпроқ маҳсулот берайлик, деб область манфаатини ҳимоя қилиб ишлайвердик.

Гапирмоқчи эмас эдим, лекин нима учун гапираётганимни сиз ўқиб олишингизни билганим учун айтаман. Мен ва конференцияда иштирок этаётган ўртоқларим ишлаган область мана ўн йилдан буён ўзида етиштирилган озиқ-овқат маҳсулотлари билан ўзини тўла-тўкис таъминлаб турибди, дастурхон тўкин-сочин, сен эса, Борис, тўққиз йил обком секретари бўлиб ишладинг ва область меҳнаткашлари қўлидан талон тушмай қолди. (**Қарсаклар**). Сиёсий сафсата нима-ю, реаллик нима — очиқ-ойдин кўриниб турибди. Сўз билан иш ўртасидаги тафовут нималарга олиб келиши аён билиниб турибди. (**Қарсаклар**).

Бошқа нарса ҳақида ҳам гапирмоқчиман. Чунки Лигачев ҳақида баъзан бир томонлама фикр юритмоқдалар. Ўша кезлар мамлакатда, марказда ва кўпгина регионларда турғунлик ҳолатлари авж олаётган эди. Ҳозир бу ҳақда Сибирда ишлаган вақтимдагига қараганда кўпроқ биламан. Мамлакат кризисга яқинлашиб келаётган эди, ҳокимиятни суистеъмол қилиш, порахўрлик авж олди, интизом бўшашди, ичкиликбозлик жамиятнинг тинкасини қуритди, мамлакатнинг халқаро обрўси мунтасил тушиб борди. Ҳокимиятнинг энг тепасида маънавий айниш борарди. Мамлакатнинг илгариги раҳбарияти зўр бериб мақталарди. Партияга даҳшатли хавф пайдо бўлди. В. И. Ленин қуйидагиларни бежиз айтмаган эди: «Шу чоққача ҳалок бўлган барча революцион партиялар кибрланганликларидан ва ўз кучларининг нимада эканлигини кўра билмаганликларидан ҳамда ўзларининг заиф томонлари тўғрисида гапиришдан қўрққанликларидан ҳалок бўлдилар».

Мен диққат-эътиборингизни Марказий Комитетнинг 1985 йилдаги апрель Пленумига эмас, март Пленумига қаратмоқчиман. Шу Пленумда Марказий Комитетнинг Бош секретари масаласи ҳал этилган эди. Бор ҳақиқатни айтиш керак: таҳликали кунлар бўлган эди. Мен ўша воқеалар марказида бўлдим. Шу боисдан фикримни айтиш имконияти бор. Мутлақо бошқача қарорлар бўлиши мумкин эди. Худди шундай реал хавф бўлган.

Сизга шуни айтишни истайманки, Сиёсий бюро аъзолари — Чебриков, Соломенцев, Громико ўртоқлар ва область партия комитетлари биринчи секретарлари катта группасининг тутган қатъий позицияси туфайли Марказий Комитетининг март Пленумида ягона тўғри қарор қабул қилинди. (**Қарсаклар**). Марказий Комитетнинг апрель Пленуми воқелик кўзига тик қараб, хатоларни очиб ташлади ва жадаллаштириш ҳамда янгиланиш стратегиясини белгилади. Ўша давр ва ҳозирги даврни тушунишимнинг моҳияти ана шундадир ва назаримда, бунда янгиланиш ва ворисийликнинг диалектик бирлиги мужассам бўлган.

Энди қайта қуриш суръатлари ҳақида гапирмоқчиман. Эҳтимолки, булар маълум гаплардир. Қайта қуриш қийин ва узоқ давом этадиган жараёндир. Етилган муаммолардан ўзини четга олмаслик, уларни ғайрат билан, новаторчасига, эҳтиёткорлик билан, оқибатларини ҳисобга олиб, аммо ҳовлиқмасдан ҳал этиш керак, ўртоқлар. Сиёсат билан шуғулланиш, сизга оғир ботса, мазур тутасиз, оғиздаги луқмани ютиш эмас. Қатъият билан бирга албатта эҳтиёткорлик ҳам бўлиши керак. Донолар «етти ўлчаб бир кес» деб бежиз айтишмаган.

Энг асосийси—амалий ишлар билан, сезиларли натижалар билан илгари қараб ҳаракат қилиб бораверишдадир. Натижадорлик— ҳар бир коллектив ва ҳар бир ходимга баҳо беришда ҳал қилувчи мезон бўлиши керак. Бизда бир тоифа одамлар кўпайиб кетди. Улар ҳақида халқ: «гап деса қоп-қоп, иш деса кўҳиқофдан топ» дейди.

Марказий Комитет секретариати иши тўғрисида бир-икки оғиз гапирмоқчиман. Менга Марказий Комитет секретариатида жорий ишни олиб бориш топширилган. Бу Сиёсий бюронинг топшириғидир. Секретариат жорий ишни ташкил этиш ва назорат қилишга катта эътибор бермоқда. Шуни очиқ айтишим керакки, Марказий Комитет секретарлари жойлардаги ва марказдаги аҳволни ўрганишаётганида, Марказий Комитетда масалалар муҳокама қилинаётганида баъзан кадрларнинг интизомсизлик қилишаётганига, раҳбарликдаги бўшангликка дуч келадилар. Бундай ҳолда биз қандай иш тутамиз, чинакамига партиявий талабчан бўламиз. Ахир биз жамиятда танқид учун ёпиқ бўлган, назорат қилинмайдиган зоналар бўлмаслиги керак, деб келишиб олганмиз-ку. Аммо, шуни таъкидламоқчиманки, Марказий Комитетда ниҳоятда ўткир муаммолар муҳокама қилинаётганида талабчанлик билан бир қаторда ҳамиша ўртоқларни ҳурмат қилиш руҳи бўлади. Ҳеч ким ҳеч кимнинг зиммасига салбий фактларни қидириб топиш вазифасини қўймайди. албатта. Бирон бир кишига нисбатан шундай бўлса, бу қабиҳ иш бўлур эди.

Б. Н. Ельцин Марказий Комитет Пленумида ўзи Москва шаҳар партия комитетида нимаики ножўя ишлар қилган бўлса, Марказий Комитет секретариатини худди шуларда айблади. Шуни айтишим керакки, у шаҳар партия комитетининг секретари бўлганида секретариат мажлисларига келмас эди. Яна бошқа нарсани ҳам айтмоқчиман. Ишониш қийин, аммо, факт шундай. Сиёсий бюро составида бўлиб ва унинг саккиз-тўққиз соат ва ўн соат давом этадиган мажлисларида қатнашиб, у мамлакатнинг ҳаётий муҳим муаммоларини муҳокама этишда ва бутун халқ кутиб турган қарорларни қабул қилишда умуман иштирок этмас эди. Лом-мим демасдан кутиб тураверар эди. Жуда хунук ҳол, аммо, факт ана шундай. Ахир буни партиявий ўртоқлик, деб бўладими, Борис? Марказий Комитет секретарлари, Марказий Комитет аппарати ёрдам бериш, жойларда ишни йўлга қўйишни ўз вазифаси, ўз фаолиятининг мазмуни деб биладилар. Марказий Комитет секретарлари ва Марказий Комитет аппарати, ходимларининг мамлакат бўйлаб одат тусига кириб қолган сафарлари, партия активлари ва меҳнат коллективлари билан мулоқоти шундан далолат бериб турибди.

Аммо, мен қуйидагиларни айтмасам, ноҳақ бўлур эдим. Марказий Комитет секретариати ишида жиддий камчиликлар ва заиф жиҳатлар бор. Биз кундалик хўжалик масалаларини ҳал этишга жуда берилиб кетганмиз. Ҳа, жуда ружу қўйганмиз. Баъзан биз қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини таъминламасдан янги қарор қабул қиламиз. Хуллас, ихтиёримизда резервлар бор ва ишни жадаллаштиришимиз керак. Очиқ айтадиган бўлсам, ўртоқларим ниҳоятда зўриқиб ва тинка қурийдиган даражада ишлашади. Бу аввало Бош секретарга таaллуқлидир. (**Қарсаклар**).

Шу муносабат билан биз раҳбар органларга сурункасига икки муддат сайлаш тўғрисидаги таклифни ниҳоятда хотиржамлик билан қабул қилмоқдамиз, Марказий Комитет Сиёсий бюроси ва секретариати ҳозирги составидаги кўпчилик ўртоқларимиз, иш шу қадар тиғиз экан, куч-қувватимиз беш йилга етса ҳам шукур қиламиз, демоқдалар. (**Қарсаклар**).

Бу ерда социал адолат тўғрисидаги масала ўртага қўйилди. Бу масала мени ҳам ҳаяжонга солади. Меҳнатига яраша —социалистик социал адолатнинг моҳияти ана шундадир. Жамиятимизда ушбу принципга риоя қилинмаяпти, у кўпинча бузилмоқда, дейишяпти. Тўғри айтишяпти. Бунда кўпинча партия аппаратини назарда тутишмоқда. Бу ўринда баъзи нарсаларни аниқлаб олиш ва айрим нарсаларни бамайлихотир таҳлил этиш керак, деб ўйлайман.

Маълум бўлишича, тарқалган фикрга қарамай, партия ходимлари иш ҳақи бўйича мамлакатда 26-ўринда турадилар. Партия ходимининг ўртача иш ҳақи 216 сўмдир. Халқ хўжалиги мутахассисларини партия органларига ишга сайлашганида, уларнинг иш ҳақи кўпинча анча камайиб қолади. Шу сабабли партия ходимларининг состави ёмонлашаётганини айтиш лозим бўлади. Бу ҳақда делегат ўртоқ Саранских хавотирланиб гапирди. Мен яқинда Куйбишев областида бўлганимда, кўпгина ишчи коммунистлар ҳам шу ҳақда гапиришди.

Умуман имтиёзлар ҳақида қуйидагиларни айтмоқчиман: шу яқин орада мазкур масала хусусида расмий маълумотларни эълон қилиш лозим бўлур эди, чунки ҳақиқатан ҳам партия ва халқ ҳақиқатни билиш ҳуқуқига эгадир. Ҳозирча эса «Московские новости» газетасида эълон қилинган таги пуч рақамлар ўқилмоқда. (**Қарсаклар**).

Партия ходимининг битта имтиёзи бор, у ҳам бўлса, олдинда бўлиш, партиянинг сиёсати учун курашиш, ўз халқига комил ишонч билан сидқидилдан хизмат қилишдир. (**Қарсаклар**).

Бизни текисчиликка тортаётган кишилар ҳам бор, улар социал адолат билан текисчилик ўртасига баробарлик аломатини қўймоқдалар. Баъзан омма орасида ўз одами бўлиб кўриниш учун шундай қилинмоқда. Текисчилик тайёрга айёрликни келтириб чиқаради, одамлар меҳнатини бир хил қилиб қўяди. Жамиятимизда хизмат қилмасдан имтиёзлардан фойдаланаётган, давлат мулкини ўғирлаётган кишилар борлиги ҳам ҳақиқатдир. Бу борада қаттиқ тартиб ўрнатилиши керак.

Биз бундай ишни бошлаганмиз. Бошлаганда ҳам, жумладан, Ўзбекистонда, Краснодар ўлкасида 1985 йилнинг апрелидан бир-бир ярим йил илгари бошлаганмиз. Мамлакат раҳбариятида бошқа кишилар турган кезларда бошлаганмиз. Ўша даврда бу иш билан машғул бўлган кишилар учун аҳвол ниҳоятда оғир бўлганини тушуниб турибсиз, деган умиддаман. Ҳар лаҳзада, агар тақдир кулиб боқса, олис мамлакатга элчи қилиб жўнатишлари ҳеч гап эмас эди. Ана ўша кезда ҳам Михаил Сергеевич Горбачев қатъият билан шундай деди: партия ва жамиятда танқиддан ва назоратдан холи зоналар бўлмаслиги керак. Бу иш ҳозир қатъият ва изчиллик билан давом эттирилмоқда ва шунга ишончингиз комил бўлсинки, совет раҳбарининг покиза қиёфасига доғ туширган ана шу одамлар қайтиб келмаслиги учун сиз билан биргаликда барча ишлар қилинмоқда. Бундай одамларнинг замони ўтди. (**Қарсаклар**).

Ва ниҳоят, пировардида партиядаги интизом ҳақида гапирмоқчиман. Мунозара давомида турли нуқтаи назарлар тўқнашади. Бу ажойиб ва нормал ҳолдир. Аммо, коммунист, Марказий Комитет аъзоси, партиянинг қўллаб-қувватлашига эриша олмаганидан кейин буржуазия матбуотига мурожаат қилса, ёмон, албатта. Қўшиқдан сўзи олиб ташлаб бўлинмаганидек, бу фактни ҳам ўчириб юбориш мумкин эмас. Ўртоқ Ельцин ўзи ҳақида эслатиб қўймоқчи, яхши кўринмоқчи бўлган кўринади. Бундай одамлар ҳақида, уни минбарнинг хумори тутади, дейишади. Сени олқишлашларини бунча яхши кўрмасанг, Борис! Ҳамиша интервью билан машғул бўлаверсанг, ишлашга вақт ва куч қолмайди-ку, ахир.

Биз ҳақимизда ҳам ёзишмоқда. Жумладан, чет элларда Лигачев ҳақида ҳам ҳар хил гаплар ёзилмоқда. Баъзан мендан бунга сизнинг муносабатингиз қандай, деб сўрашади, улуғ рус шоирининг мисрасини бироз ўзгартириб бундай демоқчиман: қаҳр-ғазаб билан увиллашда маъқуллаш каломини ҳам эшитиб турибман. (**Қарсаклар**).

Биз, ўртоқлар, ўз йўлимиздан, тинчлик ва социализм йўлидан бормоқдамиз. Партия ва унинг раҳбарияти якдилдир. Бизда фракциялар, реформаторлар ва консерваторлар йўқ. Лекин ана шундайлар бўлишини кимнингдир кўнгли жуда тусаб турибди. Бундай мулоҳазалар раҳбарият ўртасига низо солиш учун тиқиштирилмоқда. Мен илгари ҳам бу ҳақда гапирган эдим, яна айтаман, ҳозир бошқа замон, бошқача сиёсат ва бошқа раҳбарлар ишлашмоқда. Биз ҳаммамиз қайта қуриш сиёсатига ниҳоятда содиқмиз. Биз бу улуғ ишни бутун ҳаётимизнинг мазмуни деб биламиз. (**Давомли қарсаклар**).

КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат СССРнинг ГФРдаги элчиси **Ю. А. Квицинский** Марказий Комитетнинг апрель Пленумидан кейин КПССнинг бутун ташқи сиёсий фаолиятидаги чуқур революцион ўзгаришларга тўхталиб ўтди. Нотиқ Октябрдан кейинги суронли йилларда бўлгани каби ҳозир бутун дунёнинг нигоҳи мамлакатимизга қаратилган, деб таъкидлади. Халқимизга нисбатан хайрихоҳлик кучайиб бормоқда.

Делегат мамлакатимиз тинчликсевар ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини таърифлаб берди.

Мамлакатимизга фақат дўстларигина қизиқиб қарашаётгани йўқ, албатта. Чет элларда кўпгина сиёсий арбоблар борки, улар қайта қуришга сўздагина қизиқишини намойиш этиб, амалда эса социализмни ўз позицияларидан суриб чиқаришдан иборат ҳар хил маккорона режаларни амалга ошириш умидларини қайта қуриш билан боғламоқдалар. Баъзи бир кимсалар бизнинг ички миллий чегараларимиз сурилишини истарди.

Экономикамизни ривожлантириш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир, деб таъкидлади сўнгра нотиқ. У мамлакатимизнинг ташқи бозорлардаги аҳволи тўғрисида баъзи маълумотларни келтирди. Технологик жиҳатдан қолоқлик ва кўпгина маҳсулот турларининг сифати пастлиги мамлакатни ташқи иқтисодий муносабатларда оғир аҳволга қўймоқда. Совет Иттифоқининг экспортида тайёр маҳсулотлар улуши шу пайтгача унинг умумий ҳажмида ниҳоятда оз қисмни ташкил этади. Биз эса ғалланигина эмас, металлни ҳам четдан харид қиляпмиз, ҳолбуки, уни АҚШга қараганда кўпроқ ишлаб чиқарамиз.

Делегат ташқи сиёсий вазифаларни ҳал этиш билан иқтисодий куч-қудрат ўзаро чамбарчас боғлиқ эканлигини уқтириб ўтди. Биз ҳозирча экономика соҳасида мувозанатга эриша олмадик. У Ғарбий Европадаги интеграция жараёнларини эслатиб, социалистик мамлакатларнинг интеграцияси Ғарб мамлакатларнинг интеграциясидан орқада қолаётганлигини таъкидлади. Социалистик мамлакатлардаги оддий кишилар бу жараёнда қатнашаётганлари йўқ. Бу соҳада ҳам демократиялаш зарур. Шундай қилинмаса, чинакам социалистик интеграция бўлмайди.

Шу билан бирга, деди делегат, СССРнинг социалистик мамлакатлар билан муносабатларида чуқур, қувончли ўзгаришлар содир бўлмоқда. Нотиқ социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг гражданлари сайлайдиган шу мамлакатлар парламентини ташкил этиш мумкинлиги тўғрисидаги масалани ўртага қўйди. Совет Иттифоқининг ривожланаётган мамлакатлар билан иқтисодий муносабатлари ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини ҳам баҳам кўрди.

Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, деб таъкидлади пировардида нотиқ, конференцияда қилинган доклад, унинг ғоялари, конференциянинг қарорлари ва хулосалари бутун дунёга зўр таъсир ўтказади. Ташқи сиёсат маҳкамасининг коммунист ходимлари бошқа система билан ҳар кунги кескин мусобақа шароитида ўз олдиларида турган вазифаларни ҳал этмоқдалар. Барча қийинчиликларга қарамай, мамлакатимиз тўғри йўлдан бораётганига уларнинг ишончлари комил. Қайта қуриш тобора олға бориб ҳар томонлама авж олаверади.

Бизнинг республикамизда, деди КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **С. А. Ниёзов**, қайта қуриш кўп жиҳатдан ўтмишдаги салбий ҳодисаларни бартараф этиш билан боғланган. Ана шу салбий ҳодисалар партия ташкилотларининг обрў-эътиборига, одамларнинг адолатга бўлган ишончига жиддий путур етказган эди. Нотиқ ҳозир республикада давом этаётган покланиш жараёни тўғрисида муфассал гапирди. Ленинча турмуш нормаларидан чекинишларнинг манбалари очиб ташланди, бунда айбдор бўлган кўпгина кишиларнинг хулқ-атворига принципиал баҳо берилди.

Мамлакатнинг бошқа регионларида ҳам худди шундай покланиш жараёни бормоқда. Шу муносабат билан биз партия съездлари ўртасидаги даврда Марказий Комитет составини қисман янгилаш тўғрисида докладда баён этилган қоидани қўллаб-қувватлаймиз, деди нотиқ. Афтидан, бу ишни маҳаллий партия комитетларига ҳам ёйиш керак.

Нотиқ республиканинг иқтисодий турмушидаги ўзгартишлар тўғрисида ҳам гапирди. У меҳнаткашлар хўжалик юритишнинг янги усуллари асосида муваффақиятларга эришганликларини таъкидлади, иқтисодий ислоҳот йўлида пайдо бўлаётган мураккабликларни, ҳал этилмаган муаммоларни айтиб ўтди. Кадрларнинг анчагина қисми ўтмиш йилларда қарор топган сусткашлик, муросасозлик иш услубига ҳамон амал қилиб келмоқда. Баъзилар қайта қуришда ўз позициясини белгилаб олмай, шунчаки кутиб турибдилар. Делегат консерватив бюрократик раҳбарлик усулларини тубдан бузиб ташлаш зарурлигини айтди, шундай қилинмаса, бундан буён олға бориб бўлмайди. Шу муносабат билан КПССнинг совет жамияти сиёсий системасидаги роли ва ўрни тўғрисидаги, партия, совет ва хўжалик органларининг вазифаларини аниқ белгилаб қўйиш ҳақидаги масала энг асосий масаладир. Делегат район партия комитетларидан бошлаб то Марказий Комитетгача биринчи секретарлар айни бир вақтда Советларнинг раислари бўлиши тўғрисидаги таклифни Туркманистон делегацияси номидан қўллаб-қувватлади.

(**Давоми учинчи бетда**).

СУРАТДА: конференциянинг якунловчи кунида мажлислар зали. (ТАСС — ЎзТАГ телефотоси).

РЕСПУБЛИКА МЕҲМОНИ

Ҳиндистон Компартияси Сиёсий бюросининг аъзоси, жаҳон касаба союзлари федерациясининг вице-президенти, Ҳиндистон касаба союзлар конгрессининг Бош секретари Индражит Гупта Тошкентда бўлгани, Ўзбекистон меҳнаткашлари билан учрашганидан ниҳоятда мамнун эканлигини айтди. Индражит Гупта 3 июль куни республика пойтахтидан жўнаб кетди.

У тўрт кун мобайнида шаҳримизнинг диққатга сазовор жойлари билан танишди, республика халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига, В. И. Ленин Марказий музейининг филиалига, амалий санъат музейига борди. Меҳмон Тошкент областидаги хўжаликларга борди, пионерлар лагерида бўлди. Индражит Гуптанинг айтишича, кўрган барча нарсалари унда унутилмас таассурот қолдирди.

Меҳмон Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида қабул қилинди, Ўзбекистон касаба союзлари раҳбарлари билан суҳбатлашди.

(ЎзТАГ)

КПСС XIX БУТУНИТТИФОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

РЕВОЛЮЦИОН ЯНГИЛАНИШ МУҚАРРАР ТУС ОЛСИН

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

Советларнинг ролини кучайтириш миллий муносабатларни такомиллаштириш каби муҳим ишга хайрли таъсир ўтказади. Турли миллат ва элатларнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий манфаатлари ҳамда талаб-эҳтиёжларини қондириш миллий муносабатларнинг асосини ташкил этади. Ўтмишда баландпарвоз гап-сўзлар панасида миллий манфаатлар назар-писанд қилинмаслигига, баъзида эса камситилишига ҳам йўл қўйилганлигини бошимиздан кечирдик, деди нотиқ. У буни бир қанча мисоллар билан, жумладан, Ўрта Осиёда сув ресурсларининг тақсимланиши мисолида тасвирлаб берди.

Делегат миллатлараро муносабатларни такомиллаштириш тўғрисидаги масалани ривожлантириб, бу муносабатларни янада авж олдиришни тарихимиздан, етмиш йил мобайнида қўлга киритилган ютуқлардан ажралган ҳолда кўриб чиқиш мумкин эмас, деди. Туркман халқи рус халқининг ва СССРдаги бошқа халқларнинг холисликларига, қалби дарё эканликларига, қардошларча муносабатларига неча марталаб қаноат ҳосил қилган. Республика меҳнаткашларининг муваффақиятлари халқлар қардошлиги билан чамбарчас боғланган. Гражданлар уруши йилларида бизни бирлик ва дўстлик омон сақлаб қолди. Ватан урушида душман тазйиқига бардош беришга кўмаклашди.

Тоғли Қорабоғдаги воқеалар Туркманистонда қайғу-алам билан кутиб олинди. Шу муносабат билан, деди нотиқ, СССР Конституциясига халқлар дўстлигига қилинадиган тажовузлардан ҳимоялайдиган ишончли гарантиялар киритиш зарурга ўхшайди.

КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, «Правда» газетасининг бош редактори **В. Г. Афанасьев** ўз нутқини Б. Н. Ельцин баёноти хусусидаги фикр-мулоҳазалардан бошлади. Шуни айтишим керакки, деб таъкидлади у, бу баёнот Марказий Комитетнинг 1987 йил октябрь Пленумида айтилган гаплардан кескин фарқ қилади. Агар унинг бугунги нутқига, ҳеч бўлмаганда унинг бирор қисмига қўшилиш, бирон жойи билан эса баҳслашиш мумкин бўлса, унинг аввалги нутқи мужмал, жуда чалкаш, мавҳум бўлган эди. Табиийки, ўшанда Пленум имкони бўлган бирдан-бир қарорни қабул қилган эди.

Б. Н. Ельциннинг ўзини сиёсий жиҳатдан оқлаш тўғрисида ўртага қўйган масаласига келганда, деди нотиқ, Е. К. Лигачев инсон ва партия ходими сифатида ўртоқ Ельцин тўғрисида айтганларини гапирмаганимизда ҳам қуйидагиларни назарда тутишимиз керак: конференциямизда 5 минг киши қатнашяпти, Пленумда эса эҳтимол 400 киши бўлгандир. Ҳамонки, кўпчилик ўртоқ Ельциннинг Пленумдаги нутқини эшитмаган экан, бу масалани ҳал этиш ҳуқуқига ҳам эга эмасмиз.

Сўнгра, В. Г. Афанасьев қайта қуришнинг боришида матбуотнинг ролига тўхталиб ўтди. КПСС Марказий Комитетининг Тезисларида матбуот ҳақида ҳеч нарса айтилмаганлиги, фақат ошкоралик тўғрисида гапирилганлиги журналистларни бироз хадиксиратмоқда, деди у. Агар имкони бўлса, буни конференция қарорларида тўғрилаб қўйиш керак, чунки докладда совет матбуоти олдига катта вазифалар қўйилган ва қайта қуришнинг боришига матбуот таъсирини кучайтириш йўллари белгиланган.

Кўпгина нутқларда, деди сўнгра нотиқ, матбуотнинг ишига танқидий баҳолар бирон-бир формада баён этилган. В. Г. Афанасьев залда, менимча, «матбуотга нисбатан қандайдир адоват сезилиб турибди», деганида делегатлар орасида жонланиш юз берди.

Биз бу танқиддан жиддий хулосалар чиқариб олмоқдамиз, деб давом қилди «Правда»нинг бош редактори. Бизда сиёсий оппозиция йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас, аммо бир нарсани аниқ айта оламан: матбуот жамиятимизнинг олға томон ҳаракат жараёнида, агар таъбир жоиз бўлса, социалистик оппозиция ролини бажармоқда ва бундан буён ҳам шундай ролни бажараверади, деди у. Матбуот партия ходимларини танқид қилиб, ижобий тажрибани ҳам кўрсатаверади. Партия мавзуси, жамиятимизда партиянинг авангардлик роли, унинг бирлиги, партиянинг иш услуби ва методлари мавзуси партия матбуотимизнинг асосий мавзулари бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда.

Музокаралар тугайди. Раислик қилувчи конференцияда 66 киши сўзга чиққанлигини маълум қилади. Сўзга чиқмаган кишилар нутқларининг секретариатга топширилган текстларини конференциянинг стенографик ҳисоботига киритиш тўғрисида қарор қабул этилади.

Делегатларнинг илтимосига кўра, минбар қисқача маълумотлар учун Свердловск ва Москва партия ташкилотларининг вакилларига берилади.

Дарҳақиқат, Б. Н. Ельцин жуда оғир, дағал одам, деди М. И. Калинин номидаги Свердловск машинасозлик заводи партия комитетининг секретари **В. А. Волков**. Аммо у Свердловск область партия ташкилотида ишлаган пайтида партиянинг обрўсини ошириш йўлида жуда кўп иш қилди ва ўзи ҳам оддий кишилар орасида катта обрў-эътибор қозонди. Марказий Комитет КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил октябрь Пленуми материалларини эълон қилмади, бу нарса жуда кўп нотўғри талқинларни юзага келтирдики, улар фақат ишга зиён етказди, деб ҳисоблайман.

Шундай бўлса-да, Б. Н. Ельцинга муносиб баҳо бериш керак. Эҳтимол, уни оқлаш, Марказий Комитетнинг октябрь Пленуми берган баҳони ўзгартириш тўғрисидаги қарорни қабул қилишимиз қийин бўлар. Аммо ўртоқ Ельцин ўз нутқида унгача бу ерда айтилган амалда ҳамма гапларни айтди. Шу боисдан мен шуни айтмоқчиманки, (область партия ташкилотида мени кўпчилик қўллаб-қувватлайди, деб ўйлайман), Ельцин биз учун жуда кўп ишлар қилди ва у ерда унинг обрўси жуда баланд.

Москвадаги «С. Орджоникидзе номли станоксозлик заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори **Н. С. Чикирев** сўз олади. Мен 1946 йилдан буён партия аъзосиман, қирқ йилдан кўпроқ вақтдан буён бир ишхонага қатнайман, деди у. Ўртоқ Ельцин бизнинг Москвага келганида у жуда яхши кутиб олинди. Уни қўллаб-қувватлашди, ғамхўрлик қилишди, у ҳақиқатан ҳам аҳвол яхши бўлишини истаётганлигини биз кўриб турдик.

Ельцин бизнинг заводда олти соат бўлиб, менга ишни билмасдан ноҳақ танбеҳ берди. Мен ўсиб вояга етган ва 47 йилдан буён ишлаб келаётган коллектив мени ўртоқ Ельцинга қараганда яхшироқ билади, деб ўйлайман.

Ельцин КПСС Москва шаҳар комитети раҳбариятига келгандан кейин тез орада район комитетлари ва улар раҳбариятининг янги состави сайланди. Хуллас, секретарларнинг ҳаммаси Гришин даврида эмас, балки Ельцин даврида сайланди. Шундан кейин орадан бир йил ўтар-ўтмас у 33 район комитети биринчи секретарларидан 23 тасини алмаштирди. Секретарларни ярим йил ичида шу қадар яхши билиб олиш учун Ельцинни зийрак киши деб ўйламайман.

Ҳозир Б. Н. Ельцинни сиёсий жиҳатдан оқлаш тўғрисида гапириш эрталигига ишончим комил, чунки у ҳали ҳеч қандай хулосалар чиқариб олгани йўқ, деди Москвадаги Пролетар район партия комитетининг биринчи секретари **И. С. Лукин** Москва партия ташкилоти номидан сўзга чиқиб. Мен ёш секретарман, бир йилдан сал кўпроқ муқаддам сайланганман ва ўзимни ўртоқ Ельцин ранжитган кишилар қаторига қўша олмайман, деди нотиқ. Аммо, шу минбардан сўзланган баъзи нутқларга, асоссиз қарсакларга қараб шуни дадил айта оламанки, Ельцин ибораларига маҳлиё бўлиш ҳали ҳам сезилиб турибди. Мен 1984 йилда илмий-амалий конференцияда унинг сўзларини тинглаганимда у менга ёрқин нотиқ ва қизиқарли киши бўлиб кўринган эди.

Энди маҳлиёликдан асар қолмади. Икки йил ичида унинг шаҳар партия ташкилотига раҳбарлик услуби, форма ва методларига дуч келинди. Қайта қуришни жадаллаштириш йўлидаги уринишлар шу партия ташкилотини амалда барбод этишга олиб келди. Бугун минбарга чиқиб, Ельцин узоқ ўтмиш кўланкалари тўғрисида гапирди. Бу кўланкалар унинг кадрлар билан, аввало, партия кадрлари билан ишлаш усулларидир. Энг муҳими, оммага хуш кўриниш эди, усуллардан эса фақат биттаси танлаб олинарди, у ҳам бўлса партия комитетлари билан ишчилар синфи ўртасига нифоқ солишга уринишдан иборат эди. Бугун ҳам конференцияда делегатлар билан Президиум ўртасига нифоқ солишга уриниб кўрилди.

Нотиқ Б. Н. Ельциннинг КПСС Марказий Комитети 1987 йил октябрь Пленумидаги нутқини, унинг чет эл журналистлари билан суҳбатларини коммунист номига номуносиб деб баҳолади.

Раислик қилувчи Президиумга тушган хатни ўқиб беради: «Свердловск область партия ташкилоти делегацияси КПСС Марказий Комитети 1987 йил октябрь Пленумининг ўртоқ Ельцинга оид қарорини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайди. Ўртоқ Волковга делегатлар номидан сўзга чиқишга ҳеч ким ваколат бергани йўқ. Унинг нутқи батамом қораланди. Делегация номидан — область партия комитетининг биринчи секретари Бобикин».

Сўнгра конференция резолюцияларининг лойиҳаларини муҳокама қилиш бошланди.

М. С. Горбачев — икки резолюция лойиҳаларини тайёрлаш комиссиясининг раиси «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида»ги резолюция лойиҳасини тақдим этди. У комиссияда ғоят муфассал муҳокама этиш чоғида 165 киши сўзга чиқиб, ўз фикр-мулоҳазаларини, делегацияларнинг таклифларини, шунингдек сайловчиларнинг наказларини айтиб ўтганликларини маълум қилди. Конференциянинг ялпи мажлисида резолюция лойиҳаси қизғин муҳокама қилинди. Шундан кейин делегатлар резолюцияни тузатишлари ва қўшимчалари билан бир овоздан қабул қилдилар.

«Совет жамиятини демократиялаш ва сиёсий системани ислоҳ қилиш тўғрисида»ги резолюция лойиҳаси ҳам комиссия раиси тақдим этгандан кейин муфассал кўриб чиқилди.

Конференцияда кенг кўламдаги мунозара чоғида айрим делегатлар КПСС Марказий Комитетининг Бош секретарини Марказий Комитет Пленумида эмас, балки партия съездида сайлаш тўғрисидаги таклифни киритдилар. 145 делегат шу таклифни ёқлаб овоз берди. Сайлашнинг мавжуд тартибини ёқлаб эса 4841 делегат овоз берди. Партия комитетлари бюросининг барча аъзолари ва секретарлари, шу жумладан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари айни шу лавозимга сурункасига икки муддат билан сайланишлари мумкинлиги тўғрисидаги қоидани «шу лавозимда аввалги стажи ҳисобга олинсин» деган шарт билан тўлдириш ҳақидаги таклиф ҳам овозга қўйилди. 209 делегат бу таклифни ёқлаб, 4773 делегат эса унга қарши овоз берди, 4 делегат бетараф қолди.

Конференцияда резолюция тузатишлар ва таклифларни ҳисобга олган ҳолда қабул қилинди, бунда икки делегат бетараф қолди.

«Бюрократизмга қарши кураш тўғрисида»ги резолюцияни тайёрлаш комиссиясининг раиси **Е. К. Лигачев** мунозара чоғида сўзга чиққан 27 делегат шу резолюция лойиҳасини батафсил муҳокама этиб, юздан зиёд таклиф ва тузатишларни киритганликларини маълум қилди. Конференция айтилган таклифларни ҳисобга олиб, резолюцияни бир овоздан қабул этди.

Н. И. Рижков бошчилик қилган «Миллатлараро муносабатлар ҳақида»ги резолюция лойиҳасини тайёрлаш комиссиясида 37 делегат ўз тузатишларини киритиб, фикр-мулоҳазаларини билдирди. Конференциянинг ялпи мажлисида қўшимча равишда муҳокама этилганидан кейин резолюция бир овоздан қабул қилинди.

«Ошкоралик тўғрисида»ги резолюция лойиҳасини тайёрлаш комиссиясининг раиси **А. Н. Яковлев** уни муҳокама этиш чоғида комиссиянинг амалда барча аъзолари сўзга чиқиб, лойиҳадаги бандларнинг ҳаммасини муфассал ва синчиклаб таҳлил этишганини маълум қилди.

Конференцияда «Ошкоралик тўғрисида»ги резолюция лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида «Правда» газетасини КПСС Марказий Комитети органидан КПСС органига айлантириш ҳақидаги ва газетанинг редколлегиясини партия съездларида сайлаш тўғрисидаги таклиф киритилди. 53 делегат шу таклифни ёқлаб, 4933 делегат эса унга қарши овоз берди.

Умуман «Ошкоралик тўғрисида»ги резолюция бир овоздан қабул қилинди.

«Ҳуқуқий ислоҳот ҳақида»ги резолюция лойиҳасини тайёрлаш комиссиясининг раиси **А. А. Громико** делегатларга шу лойиҳа муҳокамасининг якунлари тўғрисида сўзлаб берди. Комиссия аъзолари резолюция қоидаларини синчиклаб кўриб чиқишлари натижасида бир қанча тузатиш ва таклифлар киритдилар. Конференция делегатлари ана шу тузатиш ва таклифларни ҳисобга олиб резолюцияни бир овоздан қабул қилдилар.

Резолюциялар эълон қилинади.

КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг ёпилишида ўртоқ М. С. Горбачев нутқ сўзлади. Нутқ зўр эътибор бериб тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди. Нутқ Совет Иттифоқи телевидениеси ва радиоси орқали эшиттирилди.

М. С. Горбачев Президиумнинг топшириғига биноан КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг «Мамлакат сиёсий системаси ислоҳотини амалга оширишга оид кечиктириб бўлмайдиган баъзи тадбирлар тўғрисида»ги резолюцияси лойиҳасини таклиф этади.

Делегатлар резолюцияни бир овоздан қабул қиладилар.

Конференция ёпиқ деб эълон қилинади.

Делегатлар партия Гимни — «Интернационал»ни куйлайдилар.

(ТАСС).

Москва. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси. Суратда: (чапдан ўнгга) украиналик илғор механизатор И. П. Крисюк, андижонлик ва қорақалпоғистонлик моҳир пахтакорлар О. Каримова ва И. Аллабергенова.

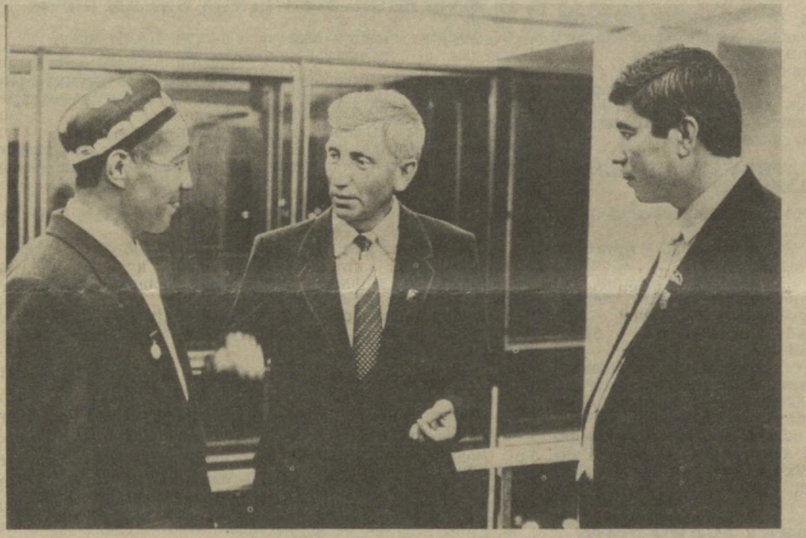

Москва. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси. Суратда: (чапдан ўнгга) жиззахлик чўпон Р. Зубайдуллаев, украиналик машинист В. Хуторной ва жиззахлик шофёр З. Жўрабоев.

Б. Юсупов телефотолари. (ТАСС).

ЯНГИ ТАЖРИБАЛАР ҚАНОТИДА

МОСКВА, 2 июль. («Совет Ўзбекистони» махсус мухбири Ж. Саъдуллаев хабар беради). Кеча кечқурун делегатлар XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг якунловчи мажлисидан жуда кеч қайтишди. Охирги кунги мажлис қисқа-қисқа танаффуслар билан 13 соатдан кўпроқ давом этди.

Делегатлар ўзлари қабул қилган муҳим қарорлар, конференция минбаридан билдирилган ғайриодатий, дадил, кескин мулоҳазалар таъсири остида эдилар. Ҳеч ким дам олишни ўйламас, «Россия» меҳмонхонасининг хоналарида фикр олишувлар давом этарди.

Сурхондарё областидан конференцияга келган делегатлар даврасида коммунистнинг ўз коллективидаги ўрни, унинг авангардлигини оширишга доир билдирилган фикрлар асосида суҳбат қизиб борарди.

— Қандай вазиятда партия сафига қабул қилинганлиги коммунистнинг бутун ҳаётига таъсир кўрсатиб турарди, — дейди Шарғун кўмир конининг шахтери А. Телябов. — Ўша пайтдаги ҳолатни, ҳамкасблари, катта ёшдаги ўртоқларнинг сўзларини у бир умр унутмайди. Шу туфайли конференцияда партияга қабулни кенг ошкоралик шароитда, коллективнинг ҳамма аъзолари иштирокида ўтказиш юзасидан айтилган мулоҳазалар ғоят ўринли бўлди.

— Бўлмасамчи, — маъқуллади Жарқўрғондаги «Коммунизм» колхозининг бригадири Т. Номозов. — Лекин мен якунловчи нутқида М. С. Горбачев Озиқ-овқат программасини бажаришимизни муқаддас иш деб атагани, биз қишлоқ меҳнаткашларига амалий ёрдам зарурлигини айтганида тўлқинланиб кетдим. Она ер бизни туйдиради, кийинтиради, улғайтиради. Уни эъзозлаш, унинг қадрига етиб ишлаш бурчимиз.

Шу пайт хонага қорачадан келган бир йигит кириб келди. У Гулистон районидан, «Красная заря» колхозидан экан. Ўзини Абдуғаффор Эсиргапов деб таништирди. Йигит суҳбатдошларининг мулоҳазаларини бироз тинглаб турдида, Тўра аканинг гапларини ёшларга хос ҳарорат билан қувватлади:

— Деҳқон меҳнатининг меъзони қандай? Унинг қадрига тўла етяпмизми? Йўқ, ўртоқлар, деҳқон йил ўн икки ой далада қолиб кетади. Мурғак ғўзасини, мева-ю, полизини иссиқ шамолдан, дўлдан, сувсизликдан асраб қолиш учун нималар қилмайди. Афсуски, кўп вақт уни баландпарвоз гаплар, дабдабали иборалар билан «туйдириб» келишди. Мана бугун якунловчи нутқда қишлоққа эътибор, қишлоқ эҳтиёжига ҳозиржавоблик ҳақида алоҳида ғамхўрлик билан гапирилди.

Боядан бери чеккароқда хаёл суриб ўтирган аёл ҳам суҳбатга қўшилди. Чамаси гап деҳқончиликка, деҳқоннинг аҳволига тақалиши уни тўлқинлантирганди.

— Бу киши Қумқўрғондан, «Қизил Октябрь» колхозидан, — деб қўйди оҳиста Тўра Номозов. — Пахтачилик бригадири Раҳима Мирзаева бўлади.

— Деҳқончиликни, пахтакор меҳнатининг қадрини кўтариш ҳақида гапиришдан илгарилари ийманардик, — дейди Раҳима. — Фақат ютуқларни кўпиртириб, ҳақиқий аҳволни ҳаспўшлаш, кўнглимиздаги дардни очмаслик эндиликда ўтмиш бўлиб қолди. Ҳамма нарсани ошкора айтяпмиз. Лекин амалдаги иш сустроқ ўтяпти. Қизғин ишлаш, яхши ишлаш вақти келди. Бусиз қайта қуришни илгарилатиб бўлмайди.

Суҳбатдошлар билан хайрлашиб Қорақалпоғистон АССР, Қашқадарё ва бошқа областларнинг делегатлари билан ҳам учрашдик. Таассуротлар, ҳаяжон, янги режалар, дастлаб қилинадиган ишлар чамаси...

Тахиатош қурилиш конструкциялари ва деталлари заводи слесарлар бригадасининг бошлиғи Қуандиқ Саденов: Конференция мажлисларида эшитганларим мен учун бир умрлик сабоқ. Бу сабоқ келгусидаги хатти-ҳаракатларимиз, ишларимиз учун қувват бериб туради деб ўйлайман. Бизнинг Қорақалпоғистонда ҳам тўпланиб қолган муаммолар оз эмас. Аввало экологик вазиятни олинг. Орол қандай аҳволга тушиб қолганлигини олинг. Бу муаммоларни ҳал этиш, она заминимиз мунавварлигини қайта тиклаш куч-қувват, маблағ талаб қилади. Партия конференцияси бу ишларни бажара олишимизга ишонч уйғотди.

Қарши қурилиш бошқармаси дренажлар қуриш трести 24-кўчма колоннаси монтажчилар бригадасининг бошлиғи Ш. Сайфутдинов: Тўла ошкоралик, нуқтаи назарларни баён этишда чинакам тенглик. Мен конференцияда ҳукм сурган вазиятни шундай таърифлардим. Шу жиҳатдан конференция бизни ўз коллективимизда ишни қандай ташкил этиш, олиб бориш тажрибаси билан ҳам қуроллантирди.

Ким билан суҳбатлашмайлик, ҳаммадан шу гапни эшитдик — делегатлар ўз коллективларига, ўз партия ташкилотларига ошиқишмоқда. Ўзларини қайта қуришнинг мураккаб масалалари, қизғин ишлар кутаётганини делегатлар яхши билишади. Уларни ҳал этиш йўлини топишларига ишонишади. Бу — партия конференциясида эшитилган мулоҳазалар жамланиб, ортирилган тажрибадан ҳосил бўлган ишонч албатта.

Бугун Ўзбекистон областларининг делегатлари Москвадан жўнаб кетишди.

«Совет Ўзбекистони» учун интервью

МУҚОЯСА ВА МУЛОҲАЗА

XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш, шу асосда, жумладан озиқ-овқат маҳсулотлари етиштириш ва аҳолини таъминлаш ишини кескин яхшилаш масалаларига алоҳида эътибор берилди. Шу муносабат билан «Совет Ўзбекистони» махсус мухбири конференция делегати, «Каттақўрғон» саноат асосида гўшт етиштириш комплексининг директори, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат, Самарқанд область Советининг депутати Р. АГАБАБЯН билан учрашиб, бир қатор саволларга жавоб беришни илтимос қилди.

— Рубен Жангирович, конференция мажлисларида қизғин фикр олишувлар бўлди. Марказий Комитетнинг докладидан, умуман конференциянинг боришидан қандай таассурот олдингиз?

— Аввало докладдан чуқур қониқиш ҳосил қилдим. Ҳамма масалалар тўлалигича қўйилди. Муаммоларимиз, ташвишларимиз рўй-рост айтилди. Энг муҳими жамиятимизда ҳар бир ташкилот ўз иши билан шуғулланмоғи лозимлиги қатъий қилиб айтилди. Акс ҳолда қайта қуриш бўлмайди. Ривожланиш суръатларини ошириб бўлмайди. Чунончи Советлар хўжалик ишини узил-кесил ўз қўлига олиши керак. Маънавий ҳаётимизга оид мулоҳазалар ҳам ғоят зарур. Ғоят етилган гаплар.

— «Каттақўрғон» комплекси коллективи партия конференциясини муносиб кутиб олганлиги маълум. Жумладан 24 июнь куни уч йиллик планни бажариб, юксак социалистик мажбурият ошириб адо этилди. Бунинг асосий омиллари ҳақида гапириб берсангиз?

— Бу саволингизга жавобни конференцияга қилинган докладдан бир хулосани келтириш билан бошламоқчиман. Айтилдики, «Ижтимоий мулкнинг афзалликларини инсоннинг шахсий манфаати билан, унинг ишга омилкорлик муносабати билан гражданларча ўзини-ўзи қарор топтириши билан бирга қўшиш имконини берадиган пудрат ва ижара асосидаги меҳнат, ички ишлаб чиқариш муносабатлари қайта қурила бошлади». Бамисоли бизнинг корхонамиз ҳақида айтилгандек.

Тўғри, янгилик сари қадамимиз осон кўчмади. Меҳнатни ташкил этишни бутунлай қайта қуриш талаб этиларди. Пудрат усулини, таъкидламоқчиманки, коллектив пудрат усулини қатъият билан жорий этдик. Иш ҳақининг салмоғида пировард натижанинг роли ошди. Ҳамма звенолар шу усулда иш бошлаганига кўп бўлди. Эндиликда натижалар қувонтиряпти. Кейинги етти йилда 50 миллион сўм фойда олдик. Беш йилликнинг бошида давлатга 6 минг тонна гўшт сотган эдик. Бу йил ана шу кўрсаткични минг тоннага кўпайтиряпмиз. Хўжалигимизнинг рентабеллик даражаси 105 процент бўлди.

Иккинчи омил—ўзимизни ўзимиз маблағ билан таъминлаш, ўз харажатларимизни ўзимиз қоплаш шароитида — тўла хўжалик ҳисоби асосида ишлаётганлигимиз. Кейинги беш йилда биз банкдан бирор сўм қарз олганимиз йўқ. Сарфлаётган капитал маблағларимиз икки — уч ойда соф фойда тарзида қопланмоқда. Шериқларимиз — бизга бузоқ етказиб берувчи колхоз ва совхозлар билан ҳисоб-китобимиз изчил, адолатли асосга эга. Чунончи ўтган йили олган фойдамизнинг 85 процентини конкрет ҳиссасига қараб шерикларимизга тақсимлаб бердик. Бу камми? Кўпми? Чамалаб кўринг: фойдамиз 9 миллион 100 минг сўмни ташкил этганди. Шундан 7 миллион 800 минг сўмини шерикларимизга тақсимлаб бердик.

— Пудратчи звенолардаги аҳвол қандай ўзгаряпти?

— Энг муҳими чорвадорларимиз ўз иш жойларида ўзларини чинакам хўжайин деб, ҳамма нарсани тасарруф этувчи деб ҳис қила бошладилар. Бундай туйғу билан ишлаш нима бериши мумкинлиги маълум. Давлатга топширилаётган қорамолнинг ўртача тирик вазни 550 килограммга етди. Юсуф Ортиқов, Жамил Ражабов звенолари эса бундан ҳам илгарилаб кетди. Уларда қорамоллар 565—570 килограммгача семиртирилмоқда. 1 центнер семиртириш учун ғоят кам озуқа сарфлаяпмиз. Бир киши-соати муддатида 56 сўм 58 тийинлик маҳсулот етиштирилмоқда. Бошқача қилиб айтганимизда бир чорвадор йилига 119 минг сўмлик гўшт етиштиряпти.

Меҳнатни интенсивлаш, уни механизациялаш ҳам етакчи омил, албатта.

— Партия конференцияси ўз ишининг пировард натижаси учун, давлат ва жамиятдаги ишнинг аҳволи учун партиявий масъулиятни ҳис этиш намунаси бўлди. Шу нуқтан назардан қараганда коллективингиз ўз имкониятларини тўла ишга солиб бўлди деб ҳисоблай оласизми?

— Йўқ, албатта. Бундай деб ҳисоблаш қаттиқ янглишиш бўлур эди. Конференцияда нотиқлардан бири қайта қуришдаги хатолар ва нуқсонларни тугатиш учун, ҳаракатсиз ётган имкониятларни ишга солиш учун тинмай изланиш, қатъият билан курашиш лозимлиги ҳақида гапирди. Шу жиҳатдан таҳлил қилсак, комплексимиз ишлаб чиқаришида, коллективимиз фаолиятида ҳали ечимини топмаган муаммолар кўплигини кўрамиз. Илғор пудратчи звенолар эришаётган натижа билан коллективнинг ўртача кўрсаткичи орасидаги фарқ ҳануз катта. Фақат, ҳар бир қорамолнинг ўзидан шу маънода 15—20 килограмм гўштни бой беряпмиз. Бу камми, кўпми? Комплексимизда бир йўла 25 минг бош қорамол боқилади. Агар биз илғорлар даражасига етишсак бир циклнинг ўзида 500 тонна кўп гўшт етиштирардик. Бу салмоқли резерв, албатта.

Ёки қорамолларни сўқимга боқиш вақтидаги имкониятларни олайлик. Абдуҳошим Мажидов звеноси бир кеча-кундузда қорамолни 990 граммга семиртиради. Ўртача кўрсаткичимиз эса анча кам. Нима, бошқа звеноларда шароит ёмонми? Озуқанинг сифатида фарқ борми? Асло, бир рацион, бир том. Гап ўз меҳнатига меҳрда, уқувда. Демак, биров ҳануз ишда совуққон. Бинобарин ўз ишига уқув билан қарамайди. Буниманинг оқибати? Бу тарбия ишимиздаги нуқсонлар ҳосилоти. Янгича шароитда, янгича фикрлаш, янгича ҳаракат қилиш, янгича ёндашув ҳаммага ҳам етиб боргани йўқ. Бусиз ишни яхшилаб бўлмаслигини ҳали ҳамма ҳам тўла англаб етгани йўқ.

— Суҳбатимиз ўз-ўзидан инсон омили масаласига келиб туташди. Янгича фикрлаш эҳтиёжи кучайиб бормоқда. Бу эса табиийки, тарбия ишини қайта қуришни, муайян социал шарт-шароитларни тақозо этади. Бу муаммоларни, агар конференцияда қўйилган вазифалардан келиб чиқадиган бўлсак, қандай ҳал этиш ниятидасизлар?

— Партия конференциясининг иш кунлари мен учун қизғин мушоҳада, мулоҳаза, ўқиш фазасига айланди. Конференцияда қизиб кетган мунозара, ёки хоҳ у ўтмишимиз ёки келажагимизга, хоҳ бугунги муваффақиятимиз ёки оқсашимизга тааллуқли бўлсин, оқибат натижада одамларга, уларнинг турмушига, тақдирига, манфаатига тақалади. Бинобарин, қайта қуриш вазифаларини одамлар онгига сингдириш ғоят муҳим. Бу ишда раҳбар, мутахассис ҳам фаол қатнашиши керак. Тарбия ишида қуруқ даъват, қуюқ ваъда билан иш битмайди. Бинобарин, амалий ишларнинг аҳамияти ошиб боради. Биз тарбия ишини кучайтириб, социал масалаларни ҳал этишни илдамлаштиряпмиз. Конференциядан қайтиб келдик, энди қайта қуриш борасидаги тўсиқларни бартараф этишга, социал-маданий мақсадларга мўлжалланган бинолар қурилишини тезлатишга асосий кучни сарфламоқчиман. Бу борада тўсиқлар кўп. Баъзан ҳайрон қоламан. Пул бор-у, лекин ўзимиз хоҳлаган суръат билан ўзимиз хоҳлаганча қуролмаймиз. Бинобарин, қайта қуриш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш ҳозир асосий ишимиз бўлиб қолди. Конференцияда билдирилган мулоҳазалар, қабул қилинган қарорлар бу йўлда бизга куч, дадиллик, қатъият бахш этмоқда.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИ

ОЛИЙ МЕДИЦИНА (ФАРМАЦЕВТИКА) ВА ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА

1988—1989 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

(Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 103-уй. Телефон: 67-63-05)

Институт даволаш профилидаги врачлар, стоматологлар, санитария врачлари тайёрлайди.

АНДИЖОН ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

(Андижон шаҳри, Житомир кўчаси, 6-уй. Телефон: 3-07-66)

Институт даволаш профилидаги врачлар, педиатрлар тайёрлайди.

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

(Тошкент шаҳри, Кафанов кўчаси, 35-уй. Телефон: 56-37-38)

Институт провизорлар тайёрлайди.

ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ

Тошкент шаҳри, Чермет кўчаси, 103-уй. Телефон: 62-53-50).

Институт педиатрлар тайёрлайди. Даволаш, педиатрия ва санитария-гигиена факультетларида ўқиш муддати —6 йил, стоматология факультетида ва Тошкент фармацевтика институтида — 5 йил.

Аризалар — 15 июлгача қабул қилинади.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 16—31 ИЮЛДА ЎТАДИ.

Ўқишга кирувчилар 3 та фандан: химия, биология, рус ёки ўзбек тили (иншо)дан имтиҳон топширадилар.

Ихтисос бўйича асосий имтиҳон— химия (ёзма).

Қишлоқ жойларида доимий яшовчи ва областларнинг лимити бўйича ўқишга кирувчи абитуриентлар олий ўқув юрти қабул комиссиясига область соғлиқни сақлаш бўлимидан берилган йўлланмани топширадилар.

МЕДИЦИНА ИНСТИТУТЛАРИГА ҚУЙИДАГИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ:

— камида 2-3 йил кичик ёки ўрта медицина ходими бўлиб ишлаганлар;

— медицина билим юртларини битирганлар— ўрта махсус ўқув юртини тамомлаган йили;

— медицина ва фармацевтика олий ўқув юртлари ва медицина йўналишидаги илмий-тадқиқот институтларида камида икки йил ишлаган ўқув-ёрдамчи ходимлар;

— запасга бўшатилган ҳарбий хизматчилар — бўшатилгандан сўнг уч йил мобайнида;

— медицина профилидаги ўқув-ишлаб чиқариш комбинатларида тўла таълим олган ва «беморни парвариш қилиш бўйича кичик медицина ҳамшира» малакасини олган умумтаълим мактабларининг битирувчилари.

Олий ўқув юртлари қабул комиссиялари қабул планининг 30 процентигача амалий иш стажига эга бўлган кишилар, жумладан ўрта мактабларнинг битирувчиларини медицина мутахассисликларига ўқишга қабул қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

РЕСПУБЛИКА МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент шаҳри, Барнаул кўчаси, 9-уй. Телефон: 48-07-91)

Билим юрти фармацевтлар, фельдшер-лаборантлар, санитария фельдшерлари тайёрлайди. Ўқиш 10 синф базасида.

РЕСПУБЛИКА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА МЕДИЦИНА ТЕХНИКУМИ

(Тошкент шаҳри, Чилонзор массиви, Нурхон кўчаси, 16- уй. Телефон: 77-55-35).

Техникум тиш техниклари, медицина оптиклари, электро-медицина ва электрон-медицина аппаратлари монтажи ва ремонти бўйича техниклар, кундузги ва кечки ўқиш бўйича болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

«Медоптика» мутахассислиги бўйича сиртқи бўлим мавжуд.

ТОШКЕНТ ШАҲАР МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент шаҳри, Ремесленная кўчаси, 8-уй. Телефон: 33-41-75)

Билим юрти акушеркалар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8- ва 10 синфлар базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

2-ТОШКЕНТ ШАҲАР МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент шаҳри, Озод кўчаси, Культиваторний проезди, 16-уй. Телефон: 44-32-25)

Билим юрти фельдшерлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ЧИРЧИҚ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент области, Чирчиқ шаҳри, Ломоносов кўчаси, 7-уй)

Билим юрти акушеркалар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ЯНГИЙЎЛ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент области, Янгийўл шаҳри, Ниёзбоши кўчаси, 39-уй)

Билим юрти фельдшерлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

БЕКОБОД МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент области, Бекобод шаҳри, Николаев кўчаси, 18-уй. Телефон: 40-00)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

АНГРЕН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент области, Ангрен шаҳри, Пушкин кўчаси, 6-уй. Телефон: 3-47-71)

Билим юрти акушеркалар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ГУЛИСТОН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Сирдарё области, Гулистон шаҳри, Ленин кўчаси, 6-уй. Телефон: 2-32-09)

Билим юрти фельдшерлар, акушеркалар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ЖИЗЗАХ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Жиззах шаҳри, Ленин кўчаси, 216-уй. Телефон: 3-47-57)

Билим юрти фельдшерлар, акушеркалар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ҚЎҚОН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Фарғона области, Қўқон шаҳри, Горький кўчаси, 41-уй. Телефон 2-24-93)

Билим юрти фельдшерлар, акушеркалар, фельдшер-лаборантлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

МАРҒИЛОН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Фарғона области, Марғилон шаҳри, Қизил Аскар кўчаси, 16-уй. Телефон: 3-34-18)

Билим юрти акушеркалар, фармацевтлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи бўлим мавжуд.

ФАРҒОНА ШАҲАР МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Фарғона шаҳри, К. Маркс кўчаси, 35-уй. Телефон 4-57-10)

Билим юрти умумий профилдаги медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

АНДИЖОН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Андижон шаҳри, Победа проспекти, 30-уй. Телефон 5-84-80)

Билим юрти акушерка, фельдшер-лаборантлар, санитар-фельдшерлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10 -синф базасида олиб борилади.

Билим юрти 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлимга эга.

НАМАНГАН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Наманган шаҳри, Советская кўчаси, 20-уй. Телефон 6-26-10)

Билим юрти фельдшерлар, акушеркалар, фельдшер-лаборантлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

САМАРҚАНД МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Самарқанд шаҳри, Сўғдиёна массиви. Телефон 2-77-53)

Билим юрти фельдшерлар, акушеркалар, фармацевтлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

КАТТАҚЎРҒОН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Самарқанд области, Каттақўрғон шаҳри, К. Маркс кўчаси, 91-уй. Телефон 25-30)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

БУХОРО МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Бухоро шаҳри, Киров кўчаси, 50-уй. Телефон 3-40-48)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари, акушеркалар, фельдшер-лаборантлар тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ҚАРШИ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Қарши шаҳри, Ленин кўчаси, 54-уй. Телефон 4-36-48)

Билим юрти фельдшерлар, акушеркалар, санитария фельдшерлари, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ШАҲРИСАБЗ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Қашқадарё области, Шаҳрисабз шаҳри, Гагарин кўчаси, Телефон 43-58)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8- ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ТЕРМИЗ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Сурхондарё области, Термиз шаҳри, Октябрь кўчаси, Комсомол проезди, 64-уй. Телефон 2-58-15)

Билим юрти фельдшерлар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ХИВА МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Хоразм области, Хива шаҳри, Мир кўчаси, 2-уй. Телефон 5-47-92)

Билим юрти акушеркалар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

НУКУС МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(ҚҚАССР. Нукус шаҳри, Калинин кўчаси, 112-уй. Телефон 2-25-65)

Билим юрти фельдшерлар, акушеркалар, санитария фельдшерлари, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ТЎРТКЎЛ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(ҚҚАССР, Тўрткўл шаҳри, Тўрткўл шоссеси. Телефон 24-04)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ КЛИНИКАЛАРИНИНГ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Тошкент шаҳри, Медиклар шаҳарчаси, 6-ётоқхона. Телефон 46-24-35)

Билим юрти умумий профилдаги медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ШЕРОБОД МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Сурхондарё области, Шеробод шаҳри, Степная кўчаси, 6-уй. Телефон 2-17-41)

Билим юрти умумий профилдаги медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ҒИЖДУВОН МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Бухоро области, Ғиждувон шаҳри, Жданов кўчаси, Телефон 2-35-25)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

НАВОИЙ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Навоий шаҳри, Южная кўчаси. Телефон 3-07-40)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

САМАРҚАНД МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ КЛИНИКАЛАРИНИНГ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Самарқанд шаҳри, Даҳбед кўчаси, 31-уй. Телефон 5-45-04)

Билим юрти умумий профилдаги медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ЛЕНИНСК МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Андижон области, Ленинск шаҳри, Киров кўчаси, 11-уй. Телефон 2-36-84)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 8 ва 10-синф базасида олиб борилади.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

КОСОНСОЙ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Наманган области, Косонсой шаҳри, Гулистон кўчаси, 2-уй. Телефон 2-17-82)

Билим юрти акушеркалар, умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ДЎСТЛИК МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Жиззах области, Дўстлик шаҳри, Мичурин кўчаси, 13-уй. Телефон 5-53-16)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ЧОРТОҚ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Наманган области, Чортоқ шаҳри, Янгиқўрғон кўчаси, 33-уй. Телефон 2-22-50)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ЧУСТ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Наманган области, Чуст шаҳри, 10-беш йиллик кўчаси, 39-уй. Телефон 3-26-62)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ЯНГИЕР МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Сирдарё области, Янгиер шаҳри, Телефон 3-25-33)

Билим юрти умумий профилдаги ва болалар даволаш-профилактика муассасалари учун медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

ДЕНОВ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Сурхондарё области, Денов шаҳри, Чуйков кўчаси, 18-уй. Телефон 9-45-34)

Билим юрти умумий профилдаги медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

УРГАНЧ МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Урганч шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 25-уй, Телефон: 6-96-16).

Билим юрти умумий профилдаги медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Билим юртида 10-синф базасида медицина ҳамшираси ихтисоси бўйича мутахассислар тайёрловчи кечки бўлим мавжуд.

ХЎЖАОБОД МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ

(Андижон области, Хўжаобод шаҳри, медицина билим юрти. Телефон 1-11-50)

Билим юрти умумий профилдаги медицина ҳамширалари тайёрлайди.

Ўқиш 10-синф базасида олиб борилади.

Умумтаълим мактабининг 8-синф базасида ўқиганлар учун медицина ҳамшираси мутахассислиги мавжуд.

ҚАБУЛ ҚОИДАЛАРИ:

Кундузги ўқишга 30 ёшгача бўлган кишилар (кечки бўлимга ёшидан қатъий назар) қабул қилинади.

Билим юртига кириш чоғида қуйидаги ҳужжатлар топширилади: директор номига ариза, маълумоти ҳақидаги ҳужжатнинг асли, медицина справкаси (086 V форма—турар жойдаги даволаш-профилактика муассасасидан олинади).

Корхона раҳбари ёки кадрлар бўлимининг бошлиғи тасдиқлаган меҳнат дафтарчасидан кўчирма (амалий иш стажига эга бўлганлар, шунингдек кечки бўлимга кирувчилар тақдим этишади), ягона формадаги йўлланма (корхоналар, қурилишлар, колхоз ва совхозлар, даволаш муассасалари ва ташкилотларидан берилади), 4 дона фотосурат (3х4 см. катталикда).

Паспорт, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ва ҳарбий хизматга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат билим юртининг қабул комиссиясига шахсан кўрсатилади.

Ўрта медицина ўқув юртига кирувчилар 10 синф базасида рус тили (ёки она тили)дан (ёзма), химиядан (оғзаки); 8-синф базасида рус (она) тилидан (диктант) ва математикадан (оғзаки) имтиҳон топширадилар.

Тиш техниги бўлимига кирувчилар кириш имтиҳонлари олдидан касбга майл ва сурат солиш ҳамда қолип ясашга қобилияти бўйича текширув юзасидан суҳбатдан ўтишади.

Медицина билим юртларида абитуриентларни қабул қилиш фельдшер, акушерлик, фельдшер-лаборант, санитария-фельдшери, фармацевтика, тиш техниги, медоптика, электр ва электрон медицина аппаратуралари бўйича мутахассисликларга ўқитиш учун районлар ва областлардан белгиланган план асосида амалга оширилади.

ҚҚАССР учун юқорида айтилган (акушерлик, фельдшер, санитария фельдшери) мутахассисларини — Нукус медицина билим юрти, республика медицина билим юрти (фармацевтика, фельдшер-лаборант), республика медицина электротехника техникуми тайёрлайди.

Наманган области учун (акушер, фельдшер, фельдшер-лаборант, санитария фельдшери) — Наманган медицина билим юрти, Андижон медицина билим юрти (санитария фельдшери), Марғилон (фармацевтика), Косонсой (акушер) медицина билим юртлари, республика электротехника медицина техникуми тайёрлайди.

Самарқанд области учун Самарқанд медицина билим юрти (акушер, фельдшер, фармацевтика), Қарши (санитария фельдшери), Бухоро (фельдшер-лаборант) билим юртлари, республика электротехника медицина техникуми.

Жиззах области учун — Бухоро (фельдшер-лаборант),

Жиззах (акушер, фельдшер), республика медицина билим юрти(санитария фельдшери, фармацевтика) республика электротехника медицина техникуми.

Андижон области учун — Андижон (акушер, фельдшер-лаборант, санитария фельшери), Марғилон фармацевтика), Наманган (фельдшер), медицина билим юртлари, республика электротехника медицина техникуми.

Қашқадарё области учун — Қарши (фельдшер, акушер, санитария фельдшери), Самарқанд (фармацевтика), Бухоро (фельдшер-лаборант), республика электротехника медицина техникуми.

Сурхондарё области учун — Қарши (акушер), республика (фельдшер-лаборант, санитария фельдшери, фармацевтика), Термиз (фельдшер) медицина билим юртлари, республика электротехника медицина техникуми.

Навоий области учун — Бухоро (фельдшер лаборант), Самарқанд (фельдшер, акушер), республика медицина билим юрти (санитария-фельдшери, фармацевтика), республика электротехника медицина техникуми.

Фарғона области учун — Қўқон (акушер, фельдшер), Марғилон (фельдшер-лаборант, акушер, фармацевтика), Андижон (фельдшер-лаборант, санитария фельдшери) медицина билим юртлари, республика электротехника медицина техникуми.

Тошкент области учун — Ангрен (акушер), Чирчиқ (акушер), Янгийўл (фельдшер), республика медицина билим юрти (фельдшер-лаборант, санитария фельдшери, фармацевтика), республика электротехника медицина техникуми.

Бухоро области учун — Бухоро (акушер, фельдшер-лаборант), Қарши (фельдшер, санитария фельдшери), республика электротехника медицина техникуми.

Хоразм области учун — Хива (акушер), Нукус (фельдшер, санитария фельдшери), республика медицина билим юрти (фармацевтика, фельдшер-лаборант).

Сирдарё области учун — Гулистон (акушер, фельдшер), республика медицина билим юрти (санитария фельдшери, фельдшер-лаборант, фармацевтика).

Медицина ҳамшираси мутахассислигига абитуриентларни саралаш тегишли областдаги медицина билим юртларида амалга оширилади.

Р. — 09863. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 154. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12